

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

"Heydər Əliyev irsi: milli maraqlarla bəşəri dəyərlərin vəhdəti"

10 may 2024-cü il

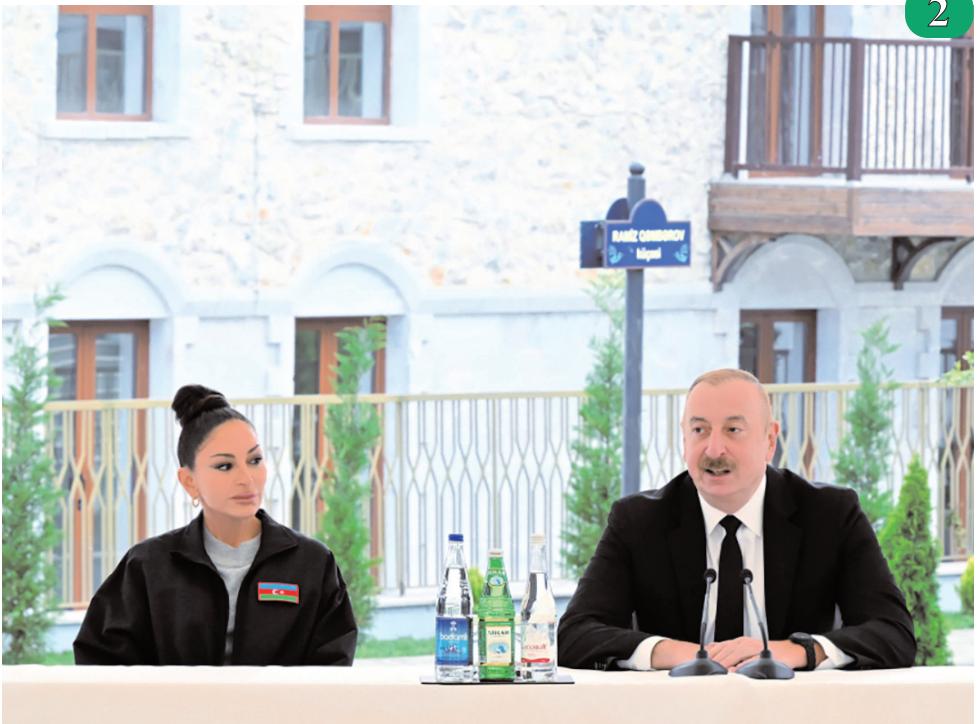
HEYDƏR ƏLİYEV İRSİ: MILLİ MARAQLARLA BƏŞƏRI DƏYƏRLƏRİN VƏHDƏTİ

10 may 2024-cü il

6

İlham Əliyev: Bu gün Şuşanın yeni tarixi başlayır!

2

Primatların oyunu

12

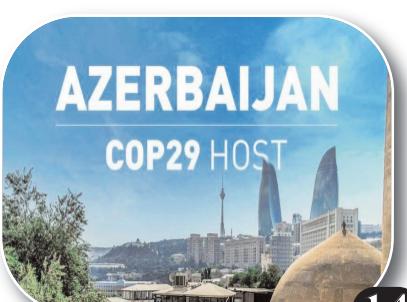
"Qarabağ klani" kilsə ilə birləşib keçmişini qaytarmağa çalışır

"Yaşıl enerji"yə niyə keçməli?

15

COP29 Azərbaycanın
gütünə güc qatacaq

14

"Latsio" Kerem
Aktürkoğlu üçün
10 milyon avro təklif edir

16

**Dünyaya
səs salan
"Xarıbülbül"
müsiqi festivalı**

**Mədəniyyət
küleyi**

11

İlham Əliyev: Bu gün Şuşanın yeni tarixi başlayır!

Dünən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşada Üzeyir Hacıbəylinin ev-muzeyində aparılan bərpa işləri ilə tanış olublar. Daha sonra Prezident İlham Əliyev Şuşa rayonunun Turşsu qəsəbəsinin təməlini qoyub, Şuşada Şirin su hamamının bərpədən sonra açılışında iştirak edib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva həmçinin Şuşada Aşağı Gövhər Ağa məscidində aparılan bərpa işləri ilə tanış olublar, Şuşada Mamayı məscidinin bərpədən sonra açılışında iştirak ediblər.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Füzuli rayonunda Kəndələnçay su anbarları kompleksinin təmir-bərpədən sonra açılışında iştirak edib. Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri Zaur Mikayılov dövlətimizin başçısına görülen işlər barədə məlumat verdi.

“Ulu Öndərin fəaliyyəti nəticəsində biz inkişaf yoluna qədəm qoyduq”

Bildirildi ki, Füzuli rayonu ərazisində, Kəndələnçay çayının məcrasında tikilmiş ümumi su tutumu 3,9 milyon kubmetr (faydalı həcmi 3,6 milyon kubmetr), hündürlüyü 14 metr olan Kəndələnçay-1 su anbarı 1962-ci ildə istismara verilib. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə kompleks meliorasiya-irriqasiya tədbirləri çərçivəsində su anbarında müvafiq təmir-bərpə işləri həyata keçirilib. Bundan məqsəd bəndin qurğularının və mexaniki avadanlıqlarının sabit iş rejimine getirilməsi və bundan sonrakı istismarı üçün normal vəziyyətinin yaradılmasıdır.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev Əhmədbəyli-Füzuli-Şuşa avtomobil yoluñda aparılan işlərlə tanış olub, bu yolda inşa edilmiş birinci tunelin açılışında iştirak edib. Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin idarə Heyətinin sədri Saleh Məmmədov dövlətimizin başçısına görülen işlər barədə məlumat verdi. Bildirildi ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası layihəsi çərçivəsində Əhmədbəyli-Füzuli-Şuşa avtomobil yoluñun tikintisi sürətlə davam etdirilir. Mövcud

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşa, Füzuli və Laçında səfərdə olublar

yolun uzunluğu 101, yeni yolun uzunluğu isə 81,7 kilometrdir. Yeni yol 19,3 kilometr

“Əminəm ki, mənim sözümü eşidirlər, bilirlər mən nəyi deyirəmsə, onu da edirəm”

metri 194 suotürücü boru, 38 yeraltı kecid, 11 köprü, 7 tunel və 9 viaduk inşa edilir. Körpülərin ümumi uzunluğu 1557 metr, viadukların uzunluğu 1965 metr, tunellərin ümumi uzunluğu isə bir istiqamət üzrə 6450 metrə yaxındır. Sonra dövlətimizin başçısı ümumi uzunluğu 6747 metr olan birinci tunelin açılışını etdi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva dünən Şuşada birinci yaşayış kompleksinin açılışında iştirak edib və şəhərə köçməş ilk sakinlərlə görüşüb. Dövlətimizin başçısına və birinci xanımı kompleksdə görülen işlər barədə məlumat verildi.

Bildirildi ki, ilkin mərhələdə birinci yaşayış kompleksinə köç qrafikinə əsasən 20 ailə olmaqla 88 nəfər köçürülüb. İyirmi üç binadan ibarət yaşayış kompleksinin ümumi sahəsi 8 hektara yaxındır. Kompleksin təməli 2021-ci il avqustun 29-da qoyulub. Yaşayış kompleksi 28-i birotaqlı, 195-i ikiotaqlı, 190-i üçotaqlı, 30-u dördotaqlı və 7-si beşotaqlı olan 450 mənzildən ibarətdir.

Sonra dövlətimizin başçısına və birinci xanım yaşayış kompleksində və mənzillərdə yaradılan şəraitlə tanış oldular. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım

*Prezidentdən xəbərdarlıq:
“Ermənistana verilən silahların kritik həddə çatmasını görsək, heç kim bizdən inciməsin”*

Mehriban Əliyeva Şuşaya ilk köç edən ailələrlə görüşdürlər. Dövlətimizin başçısı görüşdə çıxış edib. Prezident İlham Əliyev öz çıxışında bildirib ki, Azərbaycan xalqı elə bir qəhrəmanlıq, elə bir fədakarlıq göstəmişdir ki, bu gün bütün dünyada Azərbaycan oğulları haqqında danışırlar və bizim xalqımıza hörmət edirlər:

“Əziz şusalılar, Şuşaya xoş gəlmisiniz. Otuz iki ildən sonra siz doğma Şuşaya qayıdırınsız. Bu gözəl tarixi hadisə münasibətə sizi ürkədən təbrik edirəm. Siz otuz iki il vətən həsrəti ilə yaşamışınız, amma biliyəm ki, bir an da Şuşanı unutmadınız, biliyirdiniz və inanırdınız ki, siz buraya qayıdaqsınız. Mən de bilirdim, mən de inanırdım və Prezident kimi 2003-cü ildən başlayaraq sizlə və bütün keçmiş kökünülli öz doğma vətənəne qaytarmaq üçün əlimdən gələni əsirgəmdirdim.

Biz hazırlanırdıq, ölkəmizi gücləndirirdik, iqtisadiyyatımızı gücləndirirdik, güclü ordu potensialı yaradırdıq.

Ardı Səh. 3

İlham Əliyev: Bu gün Şuşanın yeni tarixi başlayır!

"Bu gün bütün dünyada Azərbaycan oğulları haqqında danışırlar və bizim xalqımıza hörmət edirlər"

nəsil yetişdirdik və onlar mənim əmrimlə 44 gün ərzində öz sinələrini qabağa verərək torpaqları azad etdilər. Bugünkü güne görə biz onlara borcluyuq, şanlı Ordumuza borcluyuq, Silahlı Qüvvələrimizə borcluyuq, şəhidlərimizə, qazilərimizə borcluyuq. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin.

Azərbaycan xalqı elə bir qəhrəmanlıq, elə bir fədakarlıq göstərmişdir ki, bu gün bütün dünyada Azərbaycan oğulları haqqında danışırlar və bizim xalqımıza hörmət edirlər. Çünkü biz öz haqqımızı danışıqlar yolu ilə yox, kiminsə güzəştii hesabına yox, döyük meydanda bərpa etdik, şəhərlərimizi, kəndlərimizi azad etdik, qan tökdük, şəhidlər verdik. Bütün Azərbaycan xalqı 44 gün ərzində bir yumruq kimi birleşmişdi.

Mənfur düşmən düzgün hesablamalar aparmamışdır. Özlərinin özlərinin uydurduqları miflərə o qədər inandırmışdilar ki, hesab edirdilər bizim torpaqlarımızı əbədi işgal altında saxlaya biləcəklər. Onların arxasında duran havadarları - böyük dövlətlər onlarda bu əminliyi daha da gücləndirmişdilər. Ancaq biz əmin idik, biliardık ki, gün gələcək və biz öz doğma torpaqlarımıza qayıda-

ğıq. Uzun illər mən prezident kimi çalışırdım ki, bu məsələ danışıqlar yolu ilə həll olunsun və mənim fəaliyyətim göz qabağındadır, onlarla, bəlkə də yüzlərə görüşlər keçirilmişdir, danışıqlar aparılmışdır. Amma heç bir nəticə olmamışdır. Nə üçün?! Çünkü Ermənistan, bir daha demək istəyirəm, bizim torpaqlarımızı əbədi işgal altında saxlamaq istəyirdi. Onların arxasında duran, guya ki, vasitəçilik edən ölkələr isə bu işgali əbədi etmək isteyirdilər.

44 günlük Vətən müharibəsi şanlı tariximizdir və Azərbaycan xalqı bundan sonra əbədi bu Zəfərlə fexr edəcək. 44 gün ərzində biz her gün irəli gedirdik. Ermənistan ordusundan fərqli olaraq bir nəfər də olsun hərbçimiz

döyük meydanını tərk etməmişdir. Onların özlərinin etiraflarına görə 12 minə yaxın fərəsisi olmuşdur. Bizim əsgər və zabitlərimiz hər gün irəli gedirdilər və müharibənin birinci gündən əldə olunmuş qələbə - bir neçə kəndin azad ediləsi sonuncu gün qədər davam etdi və 2020-ci il noyabrın 8-də Şuşanın azad edilməsi düşmənin belini qırdı. Düşmən artıq anlamışdır ki, daha müqavimət göstərmək iqtidarında deyil və ondan sonra kapitulyasiya aktına imza atmışdır, faktiki olaraq təslim olmuşdur. Biz də o vaxt müharibəni dayandırırdıq. Çünkü müharibənin ilk günləndən mən bəyan edirdim ki, düşmən bize tarix versin, torpaqlarımızdan nə vaxt çıxacaq və o təqdirdə biz müharibəni dayandırmağa hazırıq.

O günler ərzində dəfələrlə mən müxtəlif paytaxtlardan zənglər gəldi, təkliflər irəli sürüldü, bəziləri isə hədə-qorxu gəlməyə çalışırdı. Ancaq mən öz mövqeyimdə qəti idim və onu həm telefon temasları əsnasında, eyni zamanda, Azərbaycan xalqına verdiyim bəyanatlarda da demişdim: tarix verilməlidir nə vaxt düşmən torpağımızdan rədd olur, onda biz müharibəni dayandırmağa hazırıq və belə de oldu. 2020-ci il noyabrın 10-da səhər saatlarında Ermənistan kapitulyasiya aktına imza atdı və müharibə dayandı.

Bildiyiniz kimi, müharibə zamanı bir çox xarici media nümayəndələrinə mənim müraciətəm olub və təbii ki, suallar da müxtəlif olmuşdur. Ancaq müharibədəki planlarımızla bağlı mən təbii ki, heç bir şey deyə bilməzdim. Sadəcə olaraq, bir dəfə Şuşa haqqında mənə sual veriləndə dedim ki, Şuşasız bizim işimiz yarımqıq qalacaq və hesab edirəm hər kəs anladı ki, Şuşa azad olunmadan biz dayanmayacaq. Şuşa bizim əyilməz ruhumuzun rəmziidir. Şuşa hər bir Azərbaycan vətəndaşının qəlbində elə bir böyük iz buraxıb ki, Şuşasız müharibənin uğurla başa çatması mümkün deyildi.

Ardı Səh. 4

Əvvəli-Səh-2

Ən önemlisi gənc nəslidir, - bu gün bizim qürur mənbəyimiz olan

Şuşanı və o vaxt işgəl altında olan digər torpaqları öz canı-qanı bahasına azad edən, - yetişdirirdik və

yetişdirdik. Savadlı, bılıkçı, vətənpərvər, fiziki cəhətdən güclü, mənəvi cəhətdən sağlam, saf gənc

İlham Əliyev: Bu gün Şuşanın yeni tarixi başlayır!

Əvvəli-Səh-3

Antiterror əməliyyatı nəticəsinde biz tarixi, ezel torpaqlarımızı işgalçılardan azad etdik, bir daha dövlətimizin gücünü göstərdik, güclü siyasi iradəsinizi göstərdik. Heç kimlə hesablaşmadan, heç nəyə baxmadan, heç kimdən qorxmadan lazım olan əməliyyati böyük pəşəkarlıqla, məhərətlə və fədakarlıqla keçirdik. Beləliklə, Azərbaycan öz dövlət suverenliyini tam bərpa etmişdir."

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, bu gün isə Şuşanın yeni tarixi başlayır: "Mən 2020-ci il noyabrın 8-də xalqa müraciətimdə demişdim ki, biz Şuşanı dirçəldəcəyik. Bax, bu gün biz dirçəldilən Şuşanı görürük. Təkçə bu gözəl binalar deyil, Şuşada çox genişmiqyaslı quruculuq işləri gedir. Bu gün Ulu Öndərin doğum gündündə üçüncü yaşayış kompleksinin təmeli qoyuldu. Keçən il mayın 10-da ikinci yaşayış kompleksinin təmeli qoyulmuşdur. Bu birinci yaşayış kompleksində 450, ikincidə 300-ə yaxın, üçüncüdə isə 500-ə yaxın mənzil inşa ediləcək. Onun bir hissəsi artıq hazırdır. Bu gün siz bu mənzillərə köçəcəksiniz. Bütün evlər gözəl memarlıq üslubunda - Şuşanın ənənəvi üslubunda inşa edilmişdir. Şərait çox gözəldir və əminəm ki, uzun fasılədən sonra şuşalılar burada rahat yaşayacaqlar, yaradacaqlar, quracaqlar, öz doğma şəhərinin tarixi simasını qoruyacaqlar."

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgələri ənənəvi Azərbaycanın, Qafqazın, dönyanın ən gözəl yerlərindən biri olacaq - ən müasir, ən rahat, ən gözəl. Buranın təbəti, gözəl mənzərələri, yaşlılıqlar, bulaqlar müasir və eyni zamanda, ənənəvi üslubda inşa edilən binalarla tamamlanır:

"Elə bir gözəl şəhər yaradılır ki, əminəm, hər bimiz, hər bir azərbaycanlı bununla fəx edəcək. Bir daha demək istəyirəm, biz azad edilmiş bütün torpaqlarda genişmiqyaslı programları icra edirik. Bu gün artıq Şuşa altıncı yaşayış yeridir ki, keçmiş köckünlər buraya qayıdır. Bu gün, eyni zamanda, Laçının Sus kəndine də

keçmiş köckünlərin qayıdışı nəzərdə tutulur və ilin sonuna qədər ən azı 20 yaşayış məntəqəsində artıq həyat bərpa ediləcək.

Mayın 10-u hər birimiz üçün, təbii ki, mənim üçün əziz gündür - Ulu Öndərin doğum günüdür. Onun ən böyük arzusu bu reallıqları görmək idi, işgala son qoymaq idi və məhz onun fealiyyəti nəticəsində biz inkişaf yoluna qədəm qoymuşdur. Ona qədər hansı hadisələr baş verirdi, siz, yəni, yaşı nəsil yaxşı xatırlayırsınız - hakimiyetsizlik, özbaşınalık, xaos, hakimiyət uğrunda gedən mübarizə, hakimiyətdə səriştəsiz, qorxaq, satqın, xain insanların yerləşdirilməsi. Bütün bunlar Şuşa kimi şəhərin, digər şəhər və kəndlərimizin işgal altına düşməsinin səbəbi olmuşdur. Təsadüfi insanlar hakimiyətə gəldi. Kükçələrdən heç bir təhsil almamış, heç bir dövlət işində təcrübəsi olmayan, heç bir biliyə malik olmayan müdafiə nazirləri, dövlət katibləri, parlament sədrləri, prezident vəzifələrinə yiyələndilər və bunun acı nəticəsini Azərbaycan xalqı çəkdi. Şuşanı müdafiə etməyə söz verən, əks təqdirde öz başına gülə cəxmağa söz verən o ünsür görəsən indi hansı hissələr yaşayır? Əminəm ki, bu günə sevinmir. Onun kimilər, o vaxt hakimiyətə

can atan AXC-Müsavat cütlüyünün tör-töküntüleri, onların böyük əksəriyyəti bizim Zəfərimizə sevinməyiblər, əksinə peşman olublar. Bizim Qələbəmizə bu günə qədər kəlgə salmağa çalışırlar, ermənilərlə elbir olub bizim Zəfərimizi aşağılamaq, ona kəlgə salmağa çalışırlar. Məhz onların hakimiyətə can atmaları dövründə və ovaxtkı hakimiyətin satqın, qorxaq olması səbəbindən Şuşa işğal altına düşdü. Şuşanı müdafiə etmek üçün çox da böyük qüvvə lazımdır. Siz ki, bunu yaxşı bilirsiniz. Şuşa yiyəsiz qalmışdı və Şuşanın düşməne təhvil verilməsi Xalq Cəbhəsinə hakimiyətə gəlmək üçün yol açdı. İndi baxın, o tarixlərə, tarixi hadisələrə. Bir neçə gündən sonra onlar hakimiyətə geldilər, o hakimiyəti yıldızılar, çevriliş etdilər. Xalqın haqlı etirazını, necə deyərlər, öz tərəflərinə çəkmək üçün Şuşanı, sonra Laçını, ondan sonra Kəlbəcəri qurban verdilər. Bununla da keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayeti Ermənistana de-faktō coğrafi nöqtəyi-nəzərindən birləşdi.

Azərbaycan xalqının böyüküyü bir daha 1993-cü ildə özünü göstərdi. Xalq Ulu Öndər müräciət edib onu hakimiyətə dəvət etdi. Çünkü Azərbaycan xalqı bilir-

di ki, o bələdan onu ancaq Heydər Əliyev qurtara bilər. O vaxt - 1994-cü ildə əldə edilmiş atəşkəs məcburi bir addım idi və biz heç vaxt o atəşkəslə barışa bilməzdik, nə mənim atam, nə də mən. Onun ömrü bu günü görməyə çatmadı. Biz - onun davamçıları, onun və Azərbaycan xalqının arzularını çin etdik və tarixi Zəfer əldə etdik. Düşmənə öz yerini göstərdik və bu gün düşmən bizim qarşımızda acıdır. Bu gün təkçə bizim tələbimizlə heç bir başqa, necə deyərlər, vasitəyə əl atmadan Qazaxın dörd kəndi bize qaytarılır. Bir təlimimlə qaytarılır, bax, belə de olmalıdır. Bundan sonra belə de olacaq. Burada söz sahibi bizik, Qafqazda aparıcı dövlət bizik, iqtisadi, siyasi, herbi, hər cəhətdən aparıcı dövlət bizik, bizimlə hər kəs hesablaşmalıdır. Həm Ermənistana, həm onun arxasında duran, onlara yalançı vədlər verən xarici dairələr bizimlə hesablaşmasalar peşman olacaqlar.

Bu gün Qazaxın 1990-ci və 1992-ci illərdə işgal edilmiş torpaqları bir gülə atılmadan bizə qaytarılır. Delimitasiya, demarkasiya bizim şərtlərimiz əsasında həyata keçirilir və bu, bizim növbəti zəfərimizdir.

Biz heç vaxt mühərribə istəməmişik, bu gün də istəmirik. Bizə

mühərribə lazım deyil, bizə torpaqlarımız lazım idi. Minsk qrupunun 28 ildəki fealiyyəti Azərbaycan xalqına qarşı yönəldilmişdir. Onların yalançı vədləri və fealiyyətsizliyi təsadüfi deyildi. Onlar məsələni həll etmək istəmirdilər. Onlar bu torpaqları ermənilərə vəd vermişdilər. Necə ki, sovet dövründə ermənipərest Qorbaçov və ondan sonra Yeltsin bu torpaqları ermənilərə vəd vermişdilər və Fransa da, Amerika da, həmçinin. Bu gün də baxın bize qarşı, kimlər, necə deyərlər esas rol oynayırlar - Fransa və Amerika. Bunu açıq demək lazımdır, daha çox Fransa. Onlar da bilməlidirlər ki, bizim iradəmizdən kənar bu bölgədə heç bir məsələ həll olunası deyil. Hansısa səfirin Şuşaya gəlməsi bize minnət kimi təqdim edilməlidir. Gəlir gəlsin, gəlmir, heç lazımda deyil. Guya onların gəlib-gəlməməsi ilə nəsə dəyişir, heç nə dəyişmir. Burada, bu torpaqda söz sahibi bizik. Bizim siyasetimiz beynəlxalq hüquqa və ədalətə əsalanır.

Əger bu gün yene də görsək ki, Ermənistanda revanşistlər baş qaldırır, Fransa Ermənistana öldürəcək silahlar verir, o silahların kritik həddə çatmasını görsək, onda bizdən heç kim incəsin. Hər halda hər kəs bilir ki, biz nəyə qadırıq, Ordumuz nəyə qadırıq və iradəmiz nə qədər möhkəmdir. Heç kim bizim qabağımızda dura bilməz. Heç kim bize heç nə dikə edə bilməz və bizim daxili işlərimizə müdaxilə edə bilməz. Nəyi lazımlı bilirik, onu da edəcəyik. İkinci Qarabağ mühərribəsindən sonra biz Ermənistana demiki ki, gəlin, sərhədi ədalətli müəyyən eleyək. Yox, istəmirsinizsə, onda biz deyəcəyik, harada istəyirik orada da sərhəd olacaq. Neleyəcək, kimə zəng edəcək, ləp 100 dəfə zəng etsin, nəticəsi nə olacaq? Həm Azərbaycan xalqına, həm də bu bölgəye maraqlı göstərənlərə bir daha demək istəyirəm ki, bizimlə hesablaşmadan burada bir addım da atılmamalıdır bundan sonra. Əminəm ki, mənim sözümü eşidirlər, bilirlər mən nəyi deyirəm, onu da edirəm."

Sonra açacların təqdim edilməsi mərasimi olub.

Əbədiyasaşar Lider

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ulu Öndər Heydər Əliyevin Fəxri xiyabanda məzarını ziyarət ediblər

Müasir müstəqil Azərbaycanın memarı və qurucusu, xalqımızın dahi oğlu və Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 101-ci ildönümü gündür. AZERTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ulu Öndərin Fəxri xiyabanda məzarını ziyarət ediblər.

Prezident İlham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məzəri öünüə əklil qoydu, Ulu Öndərin xatirəsini ehtiramla andı. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildi. Sonra birinci xanım Mehriban Əliyeva Ümummilli Liderin xatirəsini dərin hörmətlə yad etdi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ömrü-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini yad edərək məzəri üzərinə gül dəstələri qoydular. Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin də xatirələri yad olundu.

Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Ulu Öndər Heydər Əliyevin məzarını ziyarət ediblər

Mayın 10-da müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 101-ci ildönümü ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Fəxri xiyabana gələrək Ulu Öndərin xatirəsini yad edib, məzəri öünüə əklil və gül dəstələri qoyublar.

Görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsi anılıb, məzəri üzərinə tər güllər düzülüb.

"Le Figaro": Azərbaycan ilə Ermenistan arasında sülh müqaviləsinin COP29-dan əvvəl imzalanması simvolik hadisə ola bilər

Fransanın "Le Figaro" qəzetində mayın 10-da Qazaxıstanın Almatı şəhərində keçiriləcək Azərbaycan və Ermenistan xarici işlər nazirlərinin görüşü ərefəsində Ermenistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşdırılması və bu prosesdə beynəlxalq vasitəçilikdən imtina mövzusuna dair geniş məqalə dərc olunub.

AZERTAC xəbər verir ki, beynəlxalq münasibətlər üzrə ekspert Sebastyan Bussuanın müəllifi olduğu məqalədə iki ölkənin xarici işlər nazirlərinin Almatıdakı görüşünün ciddi geosiyasi irəliləyiş olacaq bildirilib. "Onilliklər boyu davam edən müharibədən sonra bölgədə sülhün yaradılması prosesi ikitərəflı yanaşmanın bərpası ümidiylər yalnız indi - dünyadan od tutub yan-

diqi və beynəlxalq birliyin təkcə öz dibinə işiq sala bildiyi bir dövrədən sonra çıxır" - deyə müəllif vurgulayıb. Onun fikrincə, Ermenistan və Azərbaycan ilin sonuna qədər sübut edə bilerlər ki, nəinki Birleşmiş Millətlər Təşkilatı sülhə getirib çıxarmaq üçün çox köhnəlib, həm də beynəlxalq vasitəçilik tensəsiyi də uzaq keçmişdə qalıb.

"Həqiqətən də Cənubi Qafqaz artıq dörd ildir ki, yekun razılığa gəlməyə çalışır. Lakin ABŞ, Rusiya və Avropa İttifaqının cəhdləri heç nəye getirib çıxarmadı. Artıq bir neçə aydır ki, nazirlərin rehbərlik etdiyi İrəvan və Bakıdan olan iki danışçı nümayəndə heyəti müntəzəm olaraq həll edilməli olan, iki ölkə arasında son razılaşmaya getirib çıxaracaq və otuz ildən çox davam edən

The screenshot shows a news article from Le Figaro Vox. The headline reads: "Armenie-Azerbaïdjan : et si un accord de paix aboutissait sans médiation internationale ?". Below the headline, there is a sub-headline: "Pour Sébastien Boussois, Publié il y a 3 heures". The main text of the article discusses the potential peace deal between Azerbaijan and Armenia without international mediation. It mentions the meeting between the ministers of foreign affairs of Azerbaijan and Armenia in Almaty, Kazakhstan, and the role of Sébastien Boussois, a professor of international relations.

münaqişəyə son qoyacaq bütün digər müdafiələri müzakirə edir. Bu həftənin cümlə günü Qazaxıstanın paytaxtı Almatıda yeni ikitərəfli görüş keçiriləcək. Ev sahibliyi edən ölkə heç bir vasitəçi rol oynamayacaq, lakin bu yer böyük simvolik əhəmiyyətə malikdir: SSRİ-nin dağılıması anını simvoli-

zə edən Almatı Beyannamesi burada imzalanmaqla, nəhəng Sovet İttifaqının mövcudluğuna son qoyuldu. İndi burada yenidən tarix yazıla bilər", - deyə məqalədə vurğulanıb.

Yazıcı Azərbaycan tərəfdən sülh sazişi üzrə danışçıların iştirakçısı kimi məsələyə aydınlıq gətirilərək qeyd olunub ki, Prezident Əliyev kimi Nikol Paşinyan da sazişin yaxın gələcəkdə imzalanacağına ümid edir. Elçin Əmirbəyovun sözlərinə görə, hər iki ölkədə bu kontekstdə hətta müyyəyen həvəs hiss olunur və ümid var ki, sonda bu probleme son qoyulacaq. "Ermeni diasporu, erməni kilsəsi və siyasi opponentləri indi ona (Nikol Paşinyana – red.) qarşı birləşsələr də, o, artıq bir şeyi başa düşüb: sülh onun ölkəsinə çox uzun müddət qaldığı siyasi və iqtisadi baxımdan çıxılmaz vəziyyətdən mümkün qədər tez çıxmaga imkan verəcək", - deyə Prezidentin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi əlavə edib.

"Heydər Əliyev İrsi: milli maraqlarla bəşəri dəyərlərin vəhdəti"

Yeni Azərbaycan Partiyasının təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 101-ci ildönümünə həsr olunmuş tədbir keçirilib

Mayın 10-da Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 101-ci ildönümünə həsr olunmuş "Heydər Əliyev İrsi: milli maraqlarla bəşəri dəyərlərin vəhdəti" mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbirdə əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarıni qurban vermiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükütlə yad edilib. Sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Çıxış edən YAP Sədrinin müavini – Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov tədbir iştirakçlarını salamlayıb və müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradıcısı, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər

Əliyevin anadan olmasının 101-ci ildönümünə həsr olunmuş tədbirə qatıldıqları üçün təşəkkürünü bildirib. Tahir Budaqov qeyd edib ki, müasir dövlətçilik tariximizin taleyülü məqamları və ən böyük uğurları, heç şübhəsiz, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır: "Müdrük dövlət xadimi fealiyyətinin bütün mərhələlərində milli maraqların qorunmasına, mənəvi dəyərlərin və dövlətçilik ənənələrinin yaşadılmasına xidmət edən misilsiz işlər görmüş və Azərbaycanın tərəqqisini təmin etmişdir. SSRİ dövründə Heydər Əliyevin respublikamiza rəhbərliyi zamanı görülən işlər ölkəmizin hərtərəfli inkişafının esasını qoymuş, həmin dövrde yaranmış iqtisadi, elmi-texniki və mədəni potensial respublikamızın tam müstəqil dövlət kimi fealiyyət göstərməsi üçün möhkəm zəmin yaratmışdır. Ümummilli Liderimizin Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Sovetinin Sədri kimi fealiyyəti de müasir dövlətçilik tariximizin ən mühüm səhifələrindəndir. O, həmin dövrə blokada şəraitində olan muxtar respublikanı ağır sosial-iqtisadi vəziyyətdən xilas edərək dırçılışına nail olmuş, müstəqillik ideyası

əsasında gələcək milli inkişafın siyasi-ideoloji təməllərini formalasdırmışdır. Ulu Öndərin ölkəmizə rəhbərlik etdiyi 1993-2003-cü illər isə Azərbaycanın ən yeni tarixinə müstəqil dövlət quruculuğu, sosial-iqtisadi inkişaf və siyasi yüksəlş dövrü kimi həkk olunmuş, bugünkü tarixi uğurlarımızın, o cümlədən möhtəşəm Zəferimizin fundamental əsasları yaradılmışdır".

YAP Sədrinin müavini bildirib ki, müasir Azərbaycanın bugünkü reallığı Ulu Öndərin milli və bəşəri məzmunlu ideyalarının ebediyyasıllığını aydın ifadə edir: "Heydər Əliyev İrsini müasir çağışışlara uyğun zənginləşdirərək varislik prinsipini əsasında uzaqgörən və məqsədyönlü siyaset həyata keçirən Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev xalqımıza şanlı dövlətçilik tarixinin en möhtəşəm uğurlarını qazandırmışdır. Bu nüailiyətlərin zirve nöqtəsi isə 30 il ərzində Ermenistanın işğali altında qalmış torpaqlarımızın azad edilməsi və ölkəmizin suverenliyinin bərpasıdır. Ulu Öndərin müəyyənləşdirdiyi bütün strateji hədflər reallığa çevrilir, ölkəmizin qarşısında yeni perspektivlər açılır".

Azərbaycanın beynəlxalq mövqeyi, o cümlədən tarixi Zəferimizin əsasları möhkəmləndirilir, Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda aparılan nəhəng quruculuq işlərinə paralel olaraq Böyük Qayıdış prosesi uğurla həyata keçirilir, Azərbaycanın milli gücү gündən-günə artır.

"Heydər Əliyev irsi: milli maraqlarla bəşəri dəyərlərin vəhdəti"

Əvvəli-Səh-6

Bir sözle, mövcud reallıqlar bir daha təsdiq edir ki, Heydər Əliyev yolu Azərbaycanın yüksəlişinin alternativsiz əsaslarını təşkil edir, onun zəngin dövlətçilik irsi və əbədiyyaşar ideyaları gələcək uğurlarımıza yol açır".

Tahir Budaqov söyləyib ki, Heydər Əliyevin tarixiliklə müasirliyin vəhdətini yaradan ideyalarının tədqiqi və təşviqi qarşımızda duran çox mühüm vəzifədir: "Ümummilli Liderin ideyaları əsasında Azərbaycana tarixi uğurlar qazandıran, onun dövlətçilik irsini yaşıdan, xalqın inam və etimadını doğruldaraq yeni və müstəqil Azərbaycan quruculuğunu təmin edən Yeni Azərbaycan Partiyası bu istiqamətdə ardıcıl və məqsədyönlü fəaliyyət göstərir. Bu gün biz Ulu Öndərin zəngin dövlətçilik irsinin yaşadılması məqsədilə və onun ezziz xatirəsinə sonsuz ehtiram əlaməti olaraq yaradılmış Heydər Əliyev Fondunun 20 illiyini de qeyd edirik. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin birinci müavini Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Fond adını daşıdığı dahi şəxsiyyət, müdrik dövlət xadimi Heydər Əliyevin əbədiyyaşar ideyalarının tədqiqi və təşviqinə, siyasi irsinin xalqımızın milli-mənəvi sərvəti kimi gələcək nəsillərə ötürülməsinə dəyərli töhfələr verir. İstər ölkəmizdə, istərsə də respublikamızın hüdudlarından kənarda çoxşaxəli fəaliyyət göstərək səmərəli layihələr reallaşdırın Heydər Əliyev Fondu həm yeni cəmiyyət quruculuğu və respublikamızın davamlı inkişafında, həm də Azərbaycanın müsbət beynəlxalq imicinin möhkəmlənməsində müstəsna rol oynayır. Heydər Əliyev Fondu irəli sürdüyü təşəbbüsler və həyata keçirdiyi layihələr cəmiyyətimize yaradıcı və intellektual potensialının inkişafına, mənəvi dəyərlərin qorunub yaşadılmasına, gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsinə, milli həmrəyliyin güclənməsinə, xeyirxahlı, humanizm kimi ali dəyərlərin və mədəniyyətlərənəsəsi dialoqun təşviqinə, eləcə də Azərbaycan reallıqlarının beynəlxalq məstəvidə geniş təbliğinə xidmet göstərir. Xüsusilə də, möhtəsəm Zəfərimizin əsaslarının möhkəmləndirilməsi, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin berpası istiqamətində görülən işlər xalqımızın öz keçmişinə sadıqlığını və gələcəyə inamlı baxışını ifadə edir, onun qurub yaratmaq əzməni və bütövlükdə Azərbaycanın qüdrətini dünyaya nümayiş etdirməkə həm ölkəmizdə, həm də beynəlxalq arenada olduqca yüksək qiymətləndirilir".

Tahir Budaqov diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan Ulu Öndərin siyasi varisi cənab İlham Əliyevin liderliyi ilə müasir dövlətçilik

tarixinin möhtəsəm nailiyyətlərlə zəngin olan şərəflə bir döneninə yekun vuraraq yeni dövrə qədəm qoymuşdur: "Dövlət başçısının qeyd etdiyi kimi, "biz bu dövrə alnímiz açıq,ümüzəz ağı,başımız dik daxil oluruq". Artıq yeni çağırışlar və reallıqlar fonunda ölkəmizin qarşısında növbəti strateji hədəfləri gerçekəkləşdirmək vəzifəsi durur.

Cari ilin fevral ayında keçirilmiş Zəfər seckisinin də təsdiqlədiyi kimi, Azərbaycan xalqı yeni dövrədə qarşında duran məqsədləri məhz İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə reallaşdırmaq əzmindədir. Şübə yoxdur ki, ölkə başçısı, partiyamızın Sədri, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Heydər Əliyev ideyalarına əsaslanan siyaseti tərəqqi və Zəfər yolunda inamlı irəliləyən Azərbaycana bundan sonra da möhtəsəm nailiyyətlər qazandıracaq, milli maraqlarla bəşəri dəyərlərin vəhdətini özündə eks etdirən Heydər Əliyev irsi ölkəmizə yeni qələbələr bəxş edəcəkdir".

Sonra Yeni TV-nin hazırladığı "Heydər Əliyev irsi: milli maraqlarla bəşəri dəyərlərin vəhdəti" filmi nümayiş etdirilib.

Tədbirdə çıxış eden YAP Sədrinin müavini, Baş nazirin müavini Əli Əhmədov bildirib ki, xalqımız Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının ildönümlərini böyük coşqu və ehtiramla qeyd edir: "Bu, bir tərəfdən, xalqımızın Heydər Əliyeva, onun şəxsiyyetine və tarixi xidmətlərinə verdiyi böyük qiymətin təzahürüdür, digər tərəfdən isə, xalqın milli dövlətçiliyə ehtiramının ifadəsidir. Heydər Əliyevin qurduğu müasir müstəqil Azərbaycan ötən illər erzində daha qüdrətli dövlət olub, daha güclü ölkə kimi dünya birliyində özünü təsdiq edib. Ümummillili Liderin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə görülən işlərə, xalqımızın həyatında baş verən əsaslı dəyişikliklərə nəzər salsaq, bu fikri təsdiqləyən kifayət qədər faktlar söylemək mümkündür".

"1993-cü ilə qədərki və ondan sonrakı Azərbaycan gözlərimiz qarşısındadır. 1990-ci illərin əvvəlində respublikamızda böhran

hökəm sürdü. Belə bir şəraitdə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyətə qayıdışı zərurətə çevrildi. O zamana qədər xalq Heydər Əliyevi qurucu Lider kimi qəbul edirdi, bu dəfə Ulu Öndər xilaskarlıq missiyasını yerinə yetirdi. Xaos, anarxiya, ümidsizlik içərisində olan, dərin böhran keçirən Azərbaycanda məhz Ulu Öndərin hakimiyətə qayıdışından sonra, Onun qətiyyətli İslahatlar strategiyası nəticəsində əmin-amanlıq bərqərar olundu, dinamik inkişaf təmin edildi", - deyə Əli Əhmədov vurgulayıb.

Ulu Öndərin Azərbaycan xalqı və dövləti qarşısında misilsiz xidmətlərindən danışan YAP Sədrinin müavini söyləyib ki, Azərbaycanın uğurlu inkişafı məhz Heydər Əliyevin müəyyənləşdirildiyi siyaset nəticəsində təmin edilib: "Ümummillili Liderin Azərbaycan xalqı və dövləti qarşısında xidmətləri o qədər böyükdir ki, Heydər Əliyevin xatirəsi hər gün, hər zaman ehtiramla və minnətdarlıqla anılır. Azərbaycanın hər bir guşəsində Heydər Əliyevin izi görünür, hər bir sahənin inkişafında Ulu Öndərin müəyyənləşdirildiyi siyaset özünü göstərir. Bu gün Azərbaycan Heydər Əliyev ideyaları əsasında uğurla, qürurla inkişaf edir. Heydər Əliyevin müəyyənləşdirildiyi siyaset Azərbaycan xalqına xidmət edir".

Əli Əhmədov söyləyib ki, bu gün Heydər Əliyev siyaseti Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Onun sözlərinə görə, hazırda Azərbaycan güclü, qüdrətli, beynəlxalq aləmdə nüfuzlu bir dövlətə çevrilib: "Azərbaycan dövlətinin möhkəm təməllər üzərində qurulmasının nəticəsidir ki, daha da güclənirik, beynəlxalq müstəvədə ölkəmizin nüfuzu daha da artır. Bu gün ölkəmizlə hesablaşırlar. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpası dövlətimizin gücünü daha da artırıb. Qazanılan möhtəsəm nailiyyətlər göstərir ki, Heydər Əliyev siyaseti bundan sonra da uğurla davam etdiriləcək. Ümummillili Lider Heydər

Əliyevin ideyaları daim yaşayacaq və Azərbaycana möhtəşəm uğurlar qazandıracacaq".

Yeni Azərbaycan Partiyası İdare Heyətinin üzvü, Milli Məclisin deputati Pərvin Kərimzadə çıxışında bildirib ki, xalqımızın böyük Öndərimizə sonsuz məhəbbətinin ciddi əsasları var: "Ümummillili Liderimiz Heydər Əliyevin Azərbaycan dövləti və xalqı qarşısında xidmətləri misilsizdir. Azərbaycanın gələcək müstəqilliyi üçün zəmin hazırlayan böyük dövlət xadimi hələ SSRİ dönməmində milli ruhun və azərbaycanlılığın sovet ideologiyası çərçivəsində sıxışdırılmasının qarşısını almaqla onun dirçəldilməsi istiqamətində mühüm işlər görmüşdü. Nəticə etibarilə, Azərbaycan xalqı müstəqilliyimizin memarı kimi milli dövlətçilik tariximizə öz möhürü vurdu".

Onun sözlərinə görə, Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan dövlətinin haqq səsini bütün dünyaya çatdırıb, müstəqil dövlətçiliyin siyasi, iqtisadi əsaslarını yaratdı, xalqın güclü dövlət sahibi olmaq arzusunu reallığa əvvəldi, adını qızıl hərflər bəşər tarixinə yazdırdı: "Azərbaycanda müstəqilliyin əbədi və dönməz xarakter alması, milli-mənəvi yüksəliş, azərbaycanlılığın ideyalarının bər-qərar olması, gələcək inkişaf üçün güclü və möhkəm əsasların yaradılması Ümummillili Liderin zəngin təcrübəye, parlaq zəkaya və üstün liderlik qabiliyyətinə əsaslanan siyaseti nəticəsində mümkün oldu".

YAP idare Heyətinin üzvü qeyd edib ki, Ümummillili Liderimiz Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövründə daim milli maraqlarımızın, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunmasına çalışıb. Eyni zamanda, Ulu Öndər gənclərimizi milli-mənəvi dəyərlər, milli əxlaq prinsipləri əsasında təbiyət etməyi tövsiyə edirdi.

Pərvin Kərimzadə deyib ki, bu gün Heydər Əliyev yolu ugurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev siyasetində milli maraqlarımızın və mənəvi dəyərlərin qorunması başlıca yer tutur. Məhz bunun nəticəsidir ki, Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevlə xalqımızın sarsılmaz birliyi sayəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam təmin olundu.

Heydər Əliyev ideyalarının xalqımızın milli-mənəvi sərvəti olduğunu söyləyən P. Kərimzadə "Ulu Öndərin zəngin mənəvi əsirini, Onun ideyalarını gənc nəsillərə aşılımaq, Ümummillili Liderin qurub yaradıldığı müstəqil Azərbaycanın çıxəklənməsində yaxından iştirak etmək bu il yaranmasının 20 illiyini qeyd edən Heydər Əliyev Fondu nümayiş etdirdi".

"Heydər Əliyev irsi: milli maraqlarla bəşəri dəyərlərin vəhdəti"

Əvvəli-Səh-7

Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə Heydər Əliyev Fondu Ulu Öndərin zəngin irsini, milli dövlətçilik ideyalarını yeni nəsillərə aşılamaq istiqamətində genişmiy়aslı fealiyyət göstərir. Bütövlükde, Heydər Əliyev irsi milli maraqlarımızla bəşəri dəyərləri vəhdət olaraq özündə ehtiva edir", - deyə vurğulayıb.

Cıxış edən Yeni Azərbaycan Partiyası Təftiş Komissiyasının üzvü, Milli Meclisin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsinin sədri Sadiq Qurbanov bildirib ki, Azərbaycan adlı məmlekət nə qədər mövcuddursa, Ulu Öndər Heydər Əliyevin yaratdığı tarix də bizimlə yaşayacaq: "Bu, XX əsrin ikinci yarısında Azərbaycanın milli, mənəvi, mədəni, siyasi, iqtisadi heyatında Heydər Əliyevin dönüş yaratdığı

böyüküyü həm də onda idi ki, O, dövlət quruculuğu prosesinin ardıcılılığını təmin edəcək əsasları formalaşdırı, eyni zamanda, cənab İlham Əliyevin şəxsində Azərbaycanın yüksəlşinin daimiliyini təmin edəcək siyasi varisini də müəyyənləşdirdi: "Ötən 20 ilde Azərbaycanın hər bir uğuru göstərir ki, Prezident İlham Əliyev Heydər Əliyevin siyasi kursunun en layiqli davamçısıdır. Onun elmə əsaslanan və təcrübədən uğurla çıxan innovativ dövlət idarəciliyi ölkəni müasir inkişaf göstəricilərinə görə liderlər sırasına çıxarıb".

Bu gün dünyanın iqlim dəyişmələri fonunda ciddi təhlükələr qarşısında olduğunu deyən S.Qurbanov diqqətə çatdırıb ki, iqlim dəyişmələrinin törətdiyi fəsadların qarşısını almaq üçün milli və beynəlxalq səviyyədə bir çox tədbir həyata keçirilir: "İqlim dəyişmələrinə aid olan BMT-nin

sazişlərin tələblərinə ciddi şəkildə riayət edir. Azərbaycan Respublikasının enerji transformasiya sahəsində lider olması bu fəaliyyətlərin kompleks şəkildə həyata keçirilməsinin nəticəsidir. Bu səbəbdən COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi təsadüfi deyil. COP29 ölkənin beynəlxalq səviyyədə keçirdiyi növbəti tədbirdir və onun uğurlu olacağına şübhə yoxdur".

Sadiq Qurbanov qeyd edib ki, qazanılan uğurların kökündə dayanan amillər sırasında dövlət idarəetməsinin səmərəliliyi xüsusi qeyd edilməlidir: "Dövlət idarəciliyi strukturunda Birinci vitse-prezidentlik institutunun formallaşması, bu vəzifədə Heydər Əliyev Fonduñun prezidenti Mehriban Əliyevanın məqsədyönlü və uğurlu fealiyyəti yeni idarəcilik texnologiyalarının vacib elementidir. Prezident İlham Əliyevin yeni inkişaf strategiyasına uyğun olaraq dövlət idarəciliyi sahəsində həyata keçirilən çoxşaxəli islahatlar sayəsində eldə olunan uğurlar onu

ala məruz qalmış, iqtisadiyyatı, təhsil sistemi, ictimai-sosial həyatı tamamilə dağıdılmış Azərbaycanın yenidən qurulmasını təmin etdi. Bunun nəticəsi idid ki, qısa zaman kəsiyində ölkəmiz dirçəldi, dövlət təsisatları yenidən quruldu, xalqın təhlükəsiz və rahat mühitdə yaşaması üçün addımlar atıldı. Bu mərhələdən gələcəyin güclü və bütöv Azərbaycanına hazırlıq dövrü idid. Ümummilli Liderin gəncliyə verdiyi böyük qiymət bu dövrde də öz aktuallığını qoruyurdu. Məhz Heydər Əliyevin ölkəmizdə gənclər siyasetinin əsasını qoyması ilə Azərbaycan gəncliyi öz xillas yolu tapdı. Gənclərlə iş sahəsində atılan addımlar, qəbul olunan qərarlar sağlam, vətənpərvər və savadlı gəncliyin formallaşması üçün bünövrəye çevrildi".

Bəxtiyar İsləmov qeyd edib ki, Ulu Öndərin layiqli davamçısı, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan öz inkişafının növbəti mərhələsinə qədəm qoydu. Ümummilli Liderin əsasını qoyma-

ğü siyaset Prezident İlham Əliyevin Liderliyi ilə Azərbaycanı qalib, bütöv və güclü ölkəyə çevirdi. Bu yolda Azərbaycan gəncliyi daim öz Liderinin etrafında bir yumruq kimi birləşdi. "2020-ci ildə Vətən müharibəsində Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə qazanılan Zəfər məhz düşünləmiş siyasetin böyük uğuru idid. Həmin Zəfərlə başlayan yeni dövr ölkəmiz və xalqımız üçün yeni reallıqları da özü ilə bərabər getirdi. Bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkəmiz tarixinin en qüdrətli dövrünü yaşamaqdadır. Yeni reallıqlar tekçə regionumuzda yox, bütün dünyada Azərbaycanı ən yüksək pilləyə qaldırıb", - deyən YAP Gənclər Birliyinin sədri Əlavə edib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin keçidiyi ömür yolu, cəsarəti, xalqına və ölkəsinə olan sevgisi Azərbaycan gəncliyi üçün ən böyük nümunədir. Məhz buna görə də her bir gənc Ulu Öndərin zəngin dövlətçilik irsini daim öyrənməlidir.

Tədbirin sonunda Yeni Azərbaycan Partiyasının Himni səsləndirilib.

tarixdir".

Sadiq Qurbanov söyləyib ki, Heydər Əliyev şəxsiyyətinin

keçirir. Xüsusi qeyd etməliyik ki, etraf mühitin və ekoloji tarazlığın qorunmasına həssaslıqla yanaşan Azərbaycan qoşulduğu beynəlxalq

Qarabağın tacı, musiqimizin beşiyi olan Şuşamız illər sonra ən gözəl dövrünü yaşayır. Əsirlikdən qurtulmuş bu şəhər əzəli sakinlərin torpağına ayağını basandan sonra rahatlığına qovuşub. Hər fəslin gözəlliyyini duyaraq rahat nəfəs alır. Təbiət Şuşamızla başqa bir tərzdə həmə-həngdir. Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə əren oğullarımız Şuşa həsrətinə son qoydular. İşgal altında olan əsir torpaqlar azad olundu.

Dünyaya səs salan "Xarıbülbül" musiqi festivalı

pedaqqoq, Xalq artisti Seyid Şuşinskiinin 100 illik yubileyi ilə əlaqədar Ağdam rayonunun Abdal Gülablı kəndində başlayıb, Şuşada davam edib və Ağdamda yekun konsertlə

Bu gün bu Şusamız yeni dövrünü yaşayır. Şusamızdan "Xarıbülbül" yenidən dünyaya səs salacaq. Şusamız işğaldən azad olunandan sonra öz baharına qovuşdu. Uzun illərdən sonra yenidən Şuşada, Cıdır düzündə "Xarıbülbül" musiqi festivalının keçirilməsi bir daha dünyaya göstərmış oldu ki, işğaldən azad olunan torpaqlarımızda yeni, qaynar həyat başlanıb. Əlbəttə ki, "Xarıbülbül" musiqi festivalı hər bir azərbaycanlı üçün böyük qururdur. Musiqi beşiyi, musiqi məbədi olan Şuşada belə bir tədbirin keçirilməsi hər birimizin müqəddəs arzus, istəyi id ki, bu gerçəklilikə çevrildi.

35 YAŞINI QEYD EDƏN FESTİVAL ŞUŞA VƏ LAÇIN ŞƏHƏRLƏRINDƏ BAŞ TUTACAQ

Bildiyimiz kimi, Şuşanın rəmzi olan gülün adını daşıyan "Xarıbülbül" Musiqi Festivalı 1989-cu ildən keçirilir. Festival həmin il may ayında məşhur xanəndə,

başa çatmışdı. 1990-ci ildən isə "Xarıbülbül" festivalı beynəlxalq status alıb. Müxtəlif ölkələrdən olan musiqi qruplarının iştirakı bu günlək yaddaşlarda xoş xatirələrlə iz qoyub. Nəhayət, 12 may 2021-ci il tarixində doğma Şuşanın səmasında illər əvvəl olduğu kimi Qarabağ şikətəsi eşidildi və "Xarıbülbül" festivalı start verildi.

Mayın 11-13-də yenidən Heydər Əliyev Fondu və Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə "Xarıbülbül" VII Beynəlxalq Musiqi Festivalı keçiriləcək. Bu il 35 yaşını qeyd edən festival Şuşa və Laçın şəhərlərdə baş tutacaq.

Öz növbəsində "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalı da islam dünyası ölkələri arasında mədəni əlaqələrin inkişafına töhfə verəcək. Bu festival iştirakçıları arasında həm de ICESCO-ya üzv ölkələrdən ifaçılar və yaradıcı kollektivlər yer alacaq. Festivalın programı iştirak edəcək ifaçıların zənginliyi ilə yanaşı, həm də repertuar və fərqli təqdimatlarla yadda qalacaq.

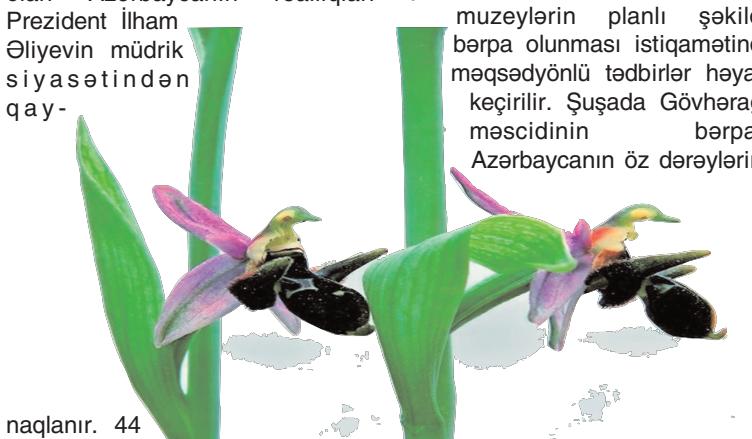
Xarıbülbül
BEYNƏLXALQ
MUSIQİ FESTİVƏLİ
ŞUŞA, LAÇIN
11 - 13 MAY 2024

Mayın 11-də Cıdır düzündə "Şuşa - İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı 2024" ilinin "Xarıbülbül" VII Beynəlxalq Musiqi Festivalının açılış konserti keçiriləcək. Festival mayın 13-də Laçında davam edəcək. Həkəri çayı ətrafında qonaqlara fərqli ölkələrdən gələn ifaçıların təqdimatında konser təqdim olunacaq. Qarabağ münaqişəsi dövründə əsas konsertlər Ağdamda təşkil edilib. Festivalın bir sıra konsertləri Bərdə və Ağcabədədə də keçirilib. Vətən müharibəsindəki tarixi zəferimizle torpaqlarımız işğaldan azad olunduqdan sonra festival yenidən Şuşaya qayıdır. Bu il isə festivalın məkanı genişlənərək Laçın şəhəri ni də əhatə edir.

"ƏZİZ ŞUŞA, BİZ QAYITMIŞIQ!"

Bu gün işğaldən azad olunan torpağımızda bu festivalın keçirilməsinin başqa bir a-havası var. 2020-ci il noyabrın 8-de Azerbaycan Şuşa şəhərini erməni işgalçılardan azad etmişdir. Azerbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2021-ci il 7 may tarixli Sərəncamla Vəqif Poeziya günləri və "Xarıbülbül" festivalı da bərpə olunmuşdur. 2021-ci il mayın 12-i və 13-də Heydər Əliyev fondu təşkilatçılığı ilə festival baş tutmuşdur. Xarıbülbül festivalı Azerbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin çıxışı ilə başlamışdır.

Dünyanın nəzər nöqtəsində olan Azerbaycanın realıqları Prezident İlham Əliyevin müdrik siyasetindən qay-

naqlanır. 44 günlük Vətən mühəribəsi bir daha dünyani Azerbaycanın gücünü, realıqları ilə təcəccübləndirdi. Dünyanın heç bir nöqtəsində 44 günlük zaman məsafəsində hansısa mühəribəni qalibiyətlə başa vurmaq görünməmiş hal idi. Bunu tarixə Azərbaycan yaxdı. 44 gün və qalib, Məzəffər

Azerbaycan xalqı. Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən təsdiqlənən mükəmməl hərbi strategiya və taktikanın döyüş meydandasında Azərbaycan Ordusunun "Dəmir yumruq" əməliyyəti XXI əsrin mühəribəsi olaraq dünya tarixinde yer aldı.

Azerbaycan hərbi, iqtisadi gücü ilə dünyanın diqqətini özüne cəlb etdiyi kimi, bu gün işğaldən azad olunan ərazilərimizdə həyata keçirilən abadlıq-quruculuq işləri ilə də dünya dövlətlərinin diqqətindədir. 2020-ci ilin noyabrın 8-de 28 illik həsretdən sonra Şuşa şəhəri işğaldən azad edildi. Noyabrın 8-de Azerbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Şəhidləri xiyabanında Azerbaycan xalqına müraciətində "Əziz Şuşa, sən azadsan! Əziz Şuşa, biz qayitmışıq! Əziz Şuşa, biz sənə dirçəldəcəyik! Şuşa bizimdir! Qarabağ bizimdir! Qarabağ Azərbaycandır!", - deyərək xoş müdəjni verdi. Canab İlham Əliyev bütün dünyaya Azerbaycanın gücünü, tarixi ədaləti diplomatik yol ilə bərpə etdiyini göstərdi. Şuşa şəhərində keçirilən tədbirlər də bir daha dünyanın diqqətini ölkəmizə - tarixi Şuşa şəhərimizə cəlb edir.

ŞUŞANIN DAŞ YADDASI

Azerbaycanın mədəniyyət paytaxtı elan edilən Şuşa şəhərində Azerbaycan Respublikası Prezidentinin tapşırığına əsasən və dövlət başçısının bilavasitə nəzərəti altında qədim tarixi və memarlıq üslubu qorunub saxlanılmaqla Şuşa şəhərinin, tarixi və dini abidələrin,

muzeylərin planlı şəkildə bərpə olunması istiqamətində məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Şuşada Gövhərağa məscidinin bərpası Azerbaycanın öz dərəyərinə

milli-mənəvi islami dəyərərinə olan ehtiramın nümunəsidir. Dövlət başçısının bildirdiyi kimi, "Bundan sonra biz Şuşada əbədi yaşayacaq" və Şuşanın bərpə edilməsi artıq başlanmışdır. Verilən göstərişlər yerinə yetirilir".

Qədim mədəniyyət beşiyi olan

Şuşanın daş yaddaşı tarixin keçməşəli yollarının hər bir ilini silinməz sehifəsinə yazılmışdır. Nə qədər hücumlara məruz qalsa da, öz məgrurluğunu qoruyub saxlamışdır. Artıq hər kəs rahatlığa qovuşub. Üzeyirin, Nətəvanın, Bülbülün güllənmiş heykəlləri də Şuşada rahat nəfəs alır. Uzun illər R.Mustafayev adına Azerbaycan Dövlət Muzeində saxlanılan heykəller rahatlıq tapıb. Şuşa, "Cıdır düzü", "İsa bulağı" həsrətində olduğu sakinlərinə, Azerbaycan musiqisine qovuşub.

İdeoloji, içtimai-siyasi tədbirlərin artıq məkanına çevrilən, Şuşamızdan boy atan Xarıbülbümüzin ətri dünyaya öz ətrində yayılır. Bu qoxu ondan duyulan VƏTƏN qoxusudur. Şuşamızın qoxusudur. Bu ətri duya biləcək insanlar Vətən anlayışının nə demək olduğunu anlayanlardır. Bu gün Azerbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Şuşada abadlıq-quruculuq işləri geniş vüset alıb. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən aparılan bərpə işlərindən sonra Mehmandarovların malikanə kompleksinin açılışı görülən işlərin davamıdır. Mehmandarovların malikanə kompleksi Mehmandarov nəsilinin nümayəndələri tərəfindən XVIII əsrə inşa olunub. Yaşayış kompleksinə böyük yaşayış binası, kiçik yaşayış binası, ailə məscidi və bulaq daxildir. 2021-ci ilin oktyabr ayından etibarən Mehmandarovların malikanə kompleksində, ərazidəki ailə məscidi və bulaqda təmir-bərpə işləri aparılıb, bulağın damı əvvəlki vəziyyətə gətirilib. Şuşada Otel-Konqres Mərkəzi Kompleksinin açılışı olub. Erməni işğalı dövründə burada Azerbaycan Prezidentinin təbirincə desək, "şeytan yuvası" - "parlamentin" binasının tikintisi planlaşdırılmışdır. İndi nadir memarlıq həlli ilə diqqəti cəlb edən, dörd mərtəbədən və zirzəmidən ibaret Şuşa Otel-Konqres Mərkəzi Kompleksində 154 otaq, konfrans və ziyanət zalları, restoran, hovuz, SPA, fitnes və digər xidmət bölmələri yaradılıb.

Qeyd edək ki, Şuşa Otel-Konqres Mərkəzi Kompleksinin kitabxanasında 1000-a qədər kitab mövcuddur. Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu, TÜRKSOY, ölkəmizdəki bir sıra səfirliklər (Türkiyə, Qazaxistən, Qırğızistən, Macarıstan, Özbəkistan, Türkmenistan) və Tatarstanın daimi nümayəndəliyi bu kitabxanaya ümumilikdə 215-e qədər kitab hədiyyə edib.

Görülən və görülecek bütün işlər bunlarla bitmir. Azad Şuşamız müasir bir məkana çevirilir. Şuşada Yuxarı Gövhər Ağa məscidinin yenidənqurma və bərpə işlərindən sonra açılışı, Saatlı məscidinin və Milli Xalça Muzeyinin Şuşa filialının açılışları və s. Şuşanın yenidən qurulmasının tezahürüdür. Şuşa yaşayır və qaynar, yeni dövr onun işqli gələcəyinin lap yaxında olduğundan xəbər verir. "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalı yenidən dünyaya səs salacaqdır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Mədəniyyət və incəsənət xadimlərinə dövlət qayğısı davamlıdır

Ulu Öndərin siyasi kursunu bütün sahələrdə uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyev ölkəmizə rəhbərlik etdiyi dövrdən etibarən, mədəniyyət sahəsinə xüsusi diqqət və qayğı ilə yanaşır. Bu diqqət sayəsində mədəniyyət və incəsənət sahəsində daimi olaraq əsaslı İslahatlar aparılıb, milli-mənəvi dəyərlərimizin inkişafı diqqət mərkəzində saxlanılır.

Mədəniyyət və incəsənət xadimlərinə Azərbaycan Prezidentinin fərdi təqaüdünün və mükafatlarının verilməsi haqqında sərəncamları mədəniyyətimizə olan diqqətdir. Dünyanın ən qədim xalqlarından olan Azərbaycan xalqı özünün tarixi, maddi-mədəniyyət abidələri, zəngin ədəbiyyati, incəsənəti ve musiqi mədəniyyəti ilə hər zaman diqqətde olub. Azərbaycan xalqının bədii təfəkkür və yaradıcılığına ölkənin qeyri-adı təbəti, iqlimi, təbii sərvətlərinin zənginliyi də kifayət qədər təsirini göstərib. Ölkəmizin müxtəlif sənət növlerinin hər biri ayrı-ayrılıqlıda uzun və mürəkkəb inkişaf yolu keçməsinə baxmayaraq, birlikdə vəhdət təşkil edərək Azərbaycan incəsənəti və mədəniyyəti haqqında tam təsvvür yaratmağa geniş imkan verir. Bu gün Azərbaycanı dünyada inkişaf etmiş mədəniyyət ölkəsi kimi də tanıyırlar. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev demişdir: "Azərbaycanı dünyada tanıdan bizim ziyanlarımızdır - alimlərimiz, rəssamlarımız, şairlerimiz, yazıçılarımız, bestəkarlarımızdır". Bu baxımdan, bu gün ölkədə mədəniyyət və incəsənət xadimlərinə böyük dövlət qayğısı vardır.

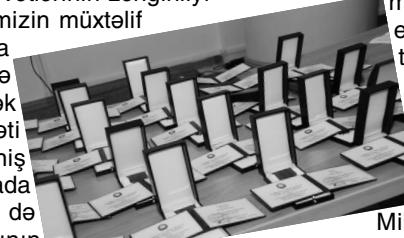
Müsəir dövrümüzdə Azərbaycanda bütün sahələrdə olduğu kimi mədəniyyət sahəsində de böyük uğurlar müşahidə olunmaqdadır. Sənət, sənət adamlarına böyük qayğı və hörmətlə yanaşan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin səyi və köməyi nəticəsində milli mədəniyyətimiz vüsətli inkişaf yoluna qədəm qoyub. Təməli Ulu Öndər tərəfindən qoyulan ənənə bu gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

Azərbaycan milli mədəniyyətinin inkişafı dövlət mədəniyyət siyasetinin əsasında dayanan prioritet məsələlərdəndir. Mədəniyyət və incəsənətin inkişafını stimullaşdırmaq dövlət siyasetində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Belə ki, mədəni və tarixi ərsin mühafizə olunması, yaradıcılığın dəsteklənməsi, kadrların hazırlanması, yaradıcılığın dəsteklənməsi, milli sənətin inkişafı və s. diqqətdə dayanır. Azərbaycanda milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması və dünyada təbliği ilə bağlı möhtəşəm layihələr reallaşır.

Ölkə rəhbərinin imzaladığı sərəncamlar mədəniyyət və incəsənətimizin inkişaf etdirilməsinə yönəlmışdır. Dövlət başçısının çıxışlarının birində qeyd etdiyi kimi, mədəniyyət

sahəsində böyük investisiya programları reallaşdırılıb, paytaxtda və regionlarda bir sıra mədəniyyət mərkəzləri, teatr binaları, sərgi salonları, rəsm qalereyaları istifadəyə verilib, habelə, mövcud mədəniyyət obyektlərinin müasir standartlara uyğun təmiri, maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, muzey fondlarının komplektləşdirilməsi və ekspozisiyaların zənginləşdirilməsi istiqamətində bir sıra irihəcmli layihələr heyata keçirilib.

Ölkənin böyük şəhərlərində, eləcə də rayon mərkəzlərində əsaslı təmir olunan mədəniyyət obyektləri bu gün əhalinin əsl mədəni istirahət mərkəzlərinə çevrilmişdir. Milli Akademik Dram Teatri, Gənc Tamaşaçılar Teatri, Dövlət Filarmoniyası müasir üslubda yeniden qurulmuşdur. Dünya birliyinə integrasiya edilməsinə rəvac verən mədəniyyət ocaqları köklü şəkildə modernləşdirilib və yenidən qurulub. Cənab Prezidentin Sərəncamı ilə teatr binaları, konsert salonları yüksək səviyyədə temir-bərpə edilib, sənət xadimlərinə xüsusi mükafatlar, fəxri adlar verilir, həyat şəraitləri yükseldilir.

Bütün bunlar deməyə əsas verir ki, müasir həyatımızda mədəniyyət və incəsənətin müxtəlif sahələrini əhatə edən növleri Azərbaycan Prezidenti tərəfindən diqqətde saxlanılır və onun inkişafına yüksək səviyyədə şərait yaradılır.

Dövlət başçısının "incəsənət xadimlərinə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin mükafatlarının verilməsi haqqında", eləcə də "Azərbaycan mədəniyyət xadimlərinə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünün verilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamları sənətə və sənətkarənən diqqətindən daha bir nümunəsidir. Bu gün mədəniyyət işçilərinə ayrılan diqqət bütövlükde Azərbaycan mədəniyyətinin diqqətdir. Dövlət tərəfindən göstərilən qayğı yaradıcı insanların fealiyyətinə stimul verir. Ölkəmizdə mədəniyyət sahəsinin ahəngdar inkişafının təmin edilmesi, dövlət başçısının bu sahəye yüksək diqqət və qayğısının nəticəsidir. Uzun illər Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafında xidmətləri olan sənətkarlara ayrılan bu diqqət onların yaradıcılıq yolu stimul verəcək.

Zümrüd BAYRAMOVA

"Ölkəmiz iqlim dəyişikliyinin qarşısının alınmasında öz töhfəsinə əsirgəməyəcək"

Azərbaycan Respublikası beynəlxalq ictimaiyyətin etibarlı və məsuliyyətli üzvü kimi iqlim dəyişmələrinin fəsadlarına qarşı mübarizəyə hər zaman öz töhfəsini verib". Bu sözleri SIA-ya açıqlamasında deputat Müşfiq Cəferov deyib. O bildirib ki, dövlətimizin 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafə dair beş milli prioritətdən biri "Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi" kimi müəyyən edilib: "Həmin prioritetə uyğun olaraq, ətraf mühitin sağlaması, yaşıllıqların bərpası və artırılması, su ehtiyatlarından və dayanıqlı enerji mənbələrindən səmərəli istifadənin təmin edilməsi istiqamətində işlər aparılması nəzərdə tutulub. Azərbaycanın enerji siyasetinin prioritətlərindən biri də yaşıl enerji növlərinin yaradılması və yaşıl enerjinin dünya bazarlarına nəql olunmasıdır. Bu sahədə dövlətimiz elektrik enerjisi istehsalının qoyuluş gücündə bərpə olunan enerji mənbələrinin payının 2030-cu ilə qədər 30 faizə çatdırılmasını hədəfleyib.

Artıq Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda bir neçə su-elektrik stansiyası inşa edilərək istismara verilib. Güneş və külək stansiyaları

"Dünyada qızılın unsiyası dollarla müəyyən edilir"

"

vəller dünya-nın eksər ölkələri ehtiyat səbətlərini dollarla saxlamağa üstünlük verirdi. Ancaq son zamanlar bir çox ölkələri ehtiyat səbətində qızılın həcmi durmadan artırır.

İQTİSADÇI DANIŞDI

Bəzi ölkələr öz ehtiyatlarını diversifikasiya etmək üçün qızılı üstünlük verir. Bu səbəbdən də qızılın qiyməti durmadan bahalaşır. Son 10 ilde qızılın bahalaşmasını stimullaşdırın da məhz bu amildir. Tək bir faktı deyim ki, 2023-cü ilin ilk 3 rübündə dünya ölkələrinin aldığı qızılın həcmi 2022-ci ildə alınan qızıldan 20 faiz çox olub. Ehtiyat səbətini qızilla zənginləşdirən ölkələrdən biri de qardaş Türkiyədir. Bu ölkə təkcə mart ayında yox, son 4-5 ilde qızıl ehtiyatını xeyli artırıb". Bu sözleri SIA-ya açıqlamasında iqtisadçı Fuad İbrahimov deyib. O bildirib ki, qızila üstünlük verən ölkələr arasında Rusiya, Çin, Hindistan və digər böyük dövlətlər də var: "Bununla yanaşı eksər Asiya ölkələrə ehtiyat səbətlərində qızılın çöküşünü durmadan artırır. Bu siyahını xeyli genişləndirmək olar. Bəzi Şərqi Avropa, Cənubi Amerika və hətta bir sıra Afrika dövlətləri qızıl ehtiyatlarını artırmaqla məşğuldur".

Fuad İbrahimov ölkələrin ehtiyat səbətlərinin qızılı əvvələrinin səbəblərindən də danışır: "Səbəblərdən biri son zamanlar Rusyanın dollarla olan valyuta ehtiyatlarının Avropa banklarında dondurulmasıdır. Bu addım bir çox ölkələri Avropa banklarında ehtiyat saxlamaqdan çekindirir. Bundan başqa qızila üstünlük verilməsində bəzi populist çıxışların da rolü az deyil. Məsələn, Elon Mask kimi birisinin dollarla bağlı narahatlığını dile getirməsi vəziyyətə əsaslı şəkildə təsir edir. Amma bu cür populist danışan insanlar bir faktı unudur ki, qızılın özü də dollara bağlıdır. Çünkü dünya qızılı unsiyası dollarla müəyyən edilir. Bütün dünya qızılı qiymətini məhz dollarla ifadə qəbul edir, anlayır. Bu gün dünyada dollar qədər ikinci bir populyar valyuta yoxdur. Üstəlik, dünya ölkələrinin ehtiyat səbətinin əsas hissəsi dollarlar saxlanılır".

"Ona görə də heç bir ölkə, hətta Rusiya, Çin və digər ölkələr dolların qəfildən məzənnədən düşməsini istəmir. Bu gün yeni valyutalar, hətta elektron valyutalar da yaranır. Amma bu valyutaların hamısı son nəticədə dollarla ifadə olunur.

Məsələn deyir ki, bir "Bitcoin" filan qədər dollaradır. Bax, bu siyaset, bu fəlsəfə elə formada qurulub ki, yeni yaranan ən uğurlu valyuta belə dolları tam şəkildə əvəz edə bilmir. Nə qədər ki, anoloji valyuta tapılmayıb, bərqrər olmayıb, bir o qədər də dollar dünya iqtisadiyyatında dominanlıq edəcək", - deyə iqtisadçı əlavə edib.

Ləman Sərraf

rının yaradılması ilə bağlı konkret planların ardıcılıqla həyata keçirilməsi də diqqət mərkəzindədir. Günəş enerjisi potensialı Füzuli, Cəbrayıllı, Zəngilan və Qubadlıda, külək enerjisi potensialı isə Laçın və Kəlbəcərin dağlıq ərazilərində daha çoxdur. Hər iki bölgenin kiçik çayları böyük hidroenerji potensialına malikdir".

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan "yaşıl siyasetlə" bağlı müxtəlif beynəlxalq tədbirlərde və yeni layihələrdə feal iştirak edir: "Ölkəmiz, həmçinin bu istiqamətdə ixracını artırmaq üçün mükəmməl hədəflər müəyyənləşdirib. Günəş və külək enerji istehsalını artırmaq üçün bu sahəye böyük məbleğdə investisiyalar cəlb olunur, yaşıl zona üçün lazımi texnologiyaların tətbiqi həyata keçirilir. Dünyadakı enerji mənbələrinin tədricən tükənməsini və onlardan istifadə zamanı ətraf mühitə vurulan külli miqdarda ziyanı nəzəre alaraq inkişaf etmiş ölkələrdə ekoloji cəhətdən təmiz alternativ enerji mənbələrindən geniş istifadə olunması qarşıya qoyulan əsas məqsədir. COP29 kimi mötəbər bir tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən Azərbaycanın bu sahədəki fealiyyətinə böyük hörmət və etimadın bariz nümunəsidir. Ölkəmiz milli, regional və qlobal səviyyədə ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması işinə bundan sonra öz töhfəsinə əsirgəməyəcəkdir".

Söyülu Ağazadə

May ayı - "vay!" ayı?

Bu ayda evlənənlərin ömrü boyu
əziyyət çəkəcəyinə dair inanclar var

Yəqin ki, may ayında evlənən cütlüklerin ailələrinin necə faciəvi şəkildə dağılması, bu ay boşanmaların çox olması ilə bağlı çox əhvalat eşitmisiniz. Ehtimal ki, may ayında evliliklə bağlı böyükərlər məsləhət aldıqda razı olmayıblar. Əger beledirsə, yəqin ki, may ayında toy olmaz kimi inancların haradan gəldiyi ilə maraqlanırsınız.

Mayda toy edənə 1 asr əziyyət?

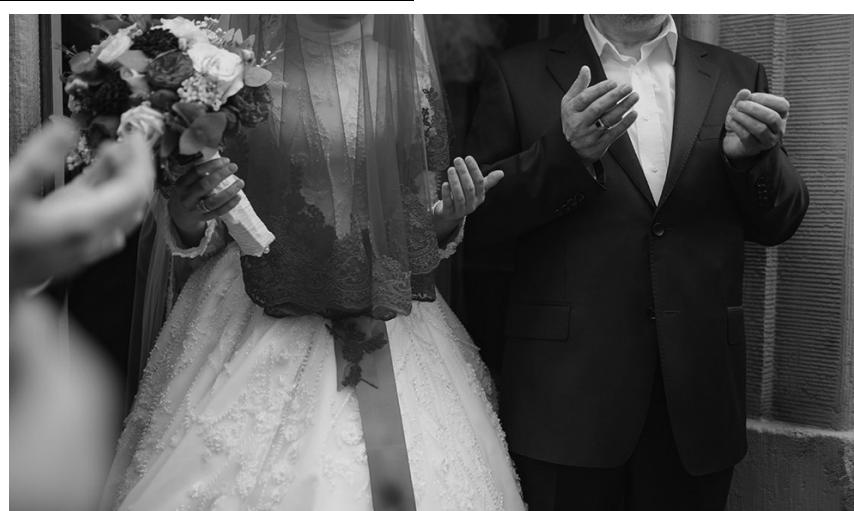
Təəccübüldür ki, dünyanın bəzi xalqlarının mədəniyyətində yazın sonuncu ayı olan mayda toy şənlikləri keçirilməsi haqqında mənfi fikirlər həqiqətən var. Dünyanın müxtəlif yerlərində may ayında evlənənlərin və onların valideynlərinin hełə də xatırladığı bəzi xoşagelmez hadisələr barədə kifayət qədər çox əhvalat var. Bəs deyilənlər doğrudurmu? Yoxsa insanlar əslində olması gözlənilən, yaxud təsadüfən baş verən hadisələri səhv anlayırlar?

May toyları ilə bağlı köhnə rus inanclarında da məlumatlar var. Bu mövhumatın mənşəyi ayın adından da irəli gələ bilərdi. Ruslar "may" sözünün "maetse" sözündə yarandığını düşünürler, rus dilindən tərcümədə bu söz əziyyət, zülüm çəkmək, pis şəraitdə yaşamaq, özünü əldən salmaq, yorucu işlə meşğul olmaq deməkdir. Buna görə Rusiyada cütlükler böyükərin təhribi ilə əsrər boyu may toylarınına qayırdılar.

Lakin böyükərlər bunu təbətin oyanlığı vaxt əkin işlərinin çoxluğu ilə əlaqələndirirlər. Təsəvvür edin, may gəlib, əkin işləri yeni başlayıb, bütün illi ehtiyacınızı təmin edəcək məhsulu əldə etmek üçün çox çalışmaq lazımdır, siz isə üstəlik, may ayında toy da planlaşdırırsınız. May ayında, hətta 1 həftə əkin işlərindən əzaqlaşmaq məhsulun itirilməsinə səbəb ola bilərdi. Əger məhsul bol olmasa gənclər necə evlənəcək? Lap evlənsələr də, bütün illi necə firavan yaşayacaqlar? "Maetse" sözü necə yerinə düşür burada, deyilim?

Dinlərin may toylarına baxışı

Əsrlərdir dildən-dilə, ağızdan-ağıza keçən, lakin kimsə əsaslandırmadığı üçün bir açıqlaması da yoxdur. May ayının əkin-təsərrüfat ayı olduğunu nəzərə alsaq, bu ayda əyləncəyə, toyaya vaxt ayrılmamasının səbəbini anlaya-

riq. Amma qədim slavyanların may ayında toy etməmək üçün başqa bir səbəbi var idi. May ayının 11-də slavyanlar əcdadlarına itaət günü kimi qeyd etdikləri "Bahar babaları" adlı güne ehtiram məqsədi ilə bu ayda toy etmirdilər.

Bəzi astroloqlar da may ayında toy etməyi məsləhət görmürər. Onların fikrincə, may ayında Güneş ən dağıdıçı uledzərləndən birinin - Alqolun yanından keçir. Alqol sözünün əreb dilindən tərcüməsi hərfi mənada "şer ruh" deməkdir. Bundan əlavə, may ayında gley cismini daha iki ulduz - Hyades ve Pleiades birləşdirir və bu prosesin qadınları bədbəxt edəcəyinə inanırdı.

Pravoslav kilsəsi istənilən xurafatı qəti şəkildə pisləyir və kəhanətə inanmağı qadağan edir. Yəni kilsə may ayında evlənməyə qarşı deyil. Ancaq kilsə qanunlarına görə oruclu olarkən evlənmək, toy etmək doğru deyil.

Pravoslav təqviminə görə, may ayında bayramlar çox deyil. Bu o deməkdir ki, kilsə ayın çox hissəsində yeni evlənənlərə toy üçün icazə verir. Amma bu da qadağasız deyildi. Məsələn, xristianlıq çərşənbə axşamı və cümə axşamı (oruc günləri ərefəsində) toyların keçirilməsini qəbul etmir. Mömin cütlükler üçün Pasxa həftəsi toylar üçün də tabudur. Digər tərəfdən, kilsə, bazar ertəsi və ya bazar günləri toy kimi müqəddəs mərasimə xidmət etmek üçün genc bir ailəni evləndirməyə məmənun olur.

Müsəlmanlar xurafatı redd edən bir xalqdır. İslam ənənələri toyları tarix və aylarla məhdudlaşdırır, yalnız oruçlu ayında toy etməyin doğru olmadığını qənaətindədir, çünki həmin vaxt insanlar axşamadək qida qəbul etmir. Bununla belə, son 100 ilin statistikası

gösterir ki, Rusiya inanclarının təsiri altında müsəlmanların may ayında evlənmək istəyi azalıb. Bunu 70 il imperianın tərkibində yaşamış xalqların bir-birinə assimlyasiya olması ilə əlaqələndirmək olar. Katolik toyu pravoslavdan çox da fərqlənmir. Katolik inancında yeni evlənənlər may ayının istənilən günündə Allahın hüzurunda evləne bilerlər.

Qədim Romada da eyni şeyi düşünürdülər

Qədim Roma şairi Ovidin de may toyları haqqında fikirləri var idi. Onun bayramlara, müqəddəs günlərə həsr olunmuş yazılarına nəzər salsanız, bu zaman toylarla bağlı fikirlər tapa bilərsiniz. Tərcümədə belə fikirlər yaranır: "May günlərində nə dul qadına, nə də qızlara toy edin. Onların ömrü uzun olmayacaq. Əger inanclarla hörmət edirsinizse, xalq deyir ki, mayda evlənmək yaxşı deyil".

Həmçinin qədim Romada may ayında "Lemuriya" deyilən tədbir keçirilirdi. Bütün ay ərzində məbədlər bağlanır, camaat ölürlərini yada salır, dua oxuyur, onların adına ehsan məclisləri təşkil edirdilər. Həmin dövrde kəbin kəsilməsi və toylar məbədlərdə keçirilirdi və "Lemuriya" məclisi ilə əlaqədar olaraq məbədlər bağlı olduğu üçün may ayında toylar keçirilmirdi.

Qədim yunan filosu Plutarx da may ayında toy etməyin qeyri-mümkün olduğunu inanırdı. O, öz əsərlərində mayı "qocaların vaxtı" adlandırdı. Bu inancın nə ilə əlaqəli olduğu bilinmir və hətta əsərlər keçə də, onun səbabını müəyyən etmək çətindir. Hind mifologiyasında hər insanın uğurlu və uğursuz günləri olduğuna inanılır, evlənməyə hazırlaşan cütlükler üçün həmin günlərdən biri təyin edilir, toy həmin tarixdə reallaşır.

Avropana da may ayında toy edilməməsi ilə bağlı inanclar olub. 1567-ci ilin mayında şotland kralıçası Meri Stüart üçüncü evliliyini edib. Xalq bu hadisənin hökmər üçün "sonun başlanğıcı" olduğunu inanırdı. Toydan sonra baş verən silsila hadisələr kralıcanın devrilməsinə və onun məhbəs kimi faciəli ölümüne səbəb oldu. Xalq mayda toyun olmaması qənaətində idi. Bu mövhumat bu gün də güclüdür, Şotlandiya və İngiltərədə may ayı bayramlar üçün qeyri-populyar aydır.

"İnsan inandığı ilə sınañır" deyirlər. İnancımız bizə xoşbəxtlik də yaşa bilər, bədbəxtlik də. Əger bir əhvalat, rəvayət, deyim haqqında elmi araşdırımlar yoxdursa, o ele mif olaraq qalır, heyatımıza heç bir mənfi təsiri olmur. Tebii, insanların özləri buna inanmadıqları teqdirdə...

Lala Mehralı

Mədəniyyət küləyi

Matanət Məmmədova

Hər şeydə bir mədəniyyət olduğu kimi, məşət tullantılarının da evdən kənarlaşdırılmasında bir mədəniyyət gərəkdir. Əcəba, bu mədəniyyət küləyi her kəsin yanından ötdən onun üzünə yumşaq bir şillə kimi toxunubmu?

Bele görürəm ki, əsla. Zibil atmaqla bağlı mədəniyyət dəxi külək olub çoxları səmət əsmeyib. Ki, şəhərimizdə gördüyüümüz mənzərələr bunu demək üçün kifayət qədər əsas verir. Bu tullanti məsəlesi beledir ki, biz marketlərdən evə daşıdığımızın qalığını, qabığını, işlənmişini də eyni qaydada evdən bayırda daşımağa məcburuz. Bu, bizim borcumuzdur.

Şəhərimizin məhəllələrində qarşılaşırıq ki, budur, məşət tullantıları qutuları sıra ilə düzülüb, saliqəli şəkildə. Hətta qapaqlı belə. Ona görə qapaqlı ki, təmizliyə daha çox riayət olunsun, iy-qoxu etrafə yayılmışın. Biz nə edirik? Evdə çıxırıq, tullanti da əlimizdə, xeyli yol gəlirik, insafen, xeyli. Qutulara çatmağa bircə metr qalmış zibili bu qutuların etrafına atırıq və elə sürətlə qayıdırıq ki, ya bizi bu qutulardan iy-qoxu vurar, ya da ki, kənardan gören olar ki, biz zibili qutunun içərisine deyil, etrafına atıq.

Hələ, maşınla zibil atanlar da var, onları demirəm. Ay qardaş, bu maşının sahibi niyə zibil qutusunun pedalını sıxmalıdır ki? Kişinin oğlu yeməyib-icməyib özüne bir maşın alıb ki, bir zibildən ötrü maşından aşağı düşsün? Arvad evdən çıxanda əl çəkmir ki, sən canın, bu zibili də at. Kişi də evdən çıxdığına şükr elədiyi üçün zibili də götürür ki, aradəki məhrəbanlıqla xələl gəlməsin.

İndi bu adam nə etməlidir ki? Bir dəfə maşına həyətdə minməli, bir dəfə də tullanti qutularının yanında emməlinməlidir ki, nədir-nedir, zibili atıram? Adam heç qapını da açır, pəncərədən tullayıb qutuların etrafına, çıxbı gedir.

Uşaq gedir məktəbə, ya hazırlığa, ana deyir ki, ay bala, enəndə o zibili də at. Uşaq da istəməsə də, etməye məcburdur, nə etsin. Anadır, sözündən çıxmamaq kimi bir mədəniyyətə malikik. Götürür zibili, ta yolundan qalib dalana tərəf dönməyəcək ki... Oralarda bir ağacın-zadin altına atıb aradan elə əkilir ki, amandır, görən olar.

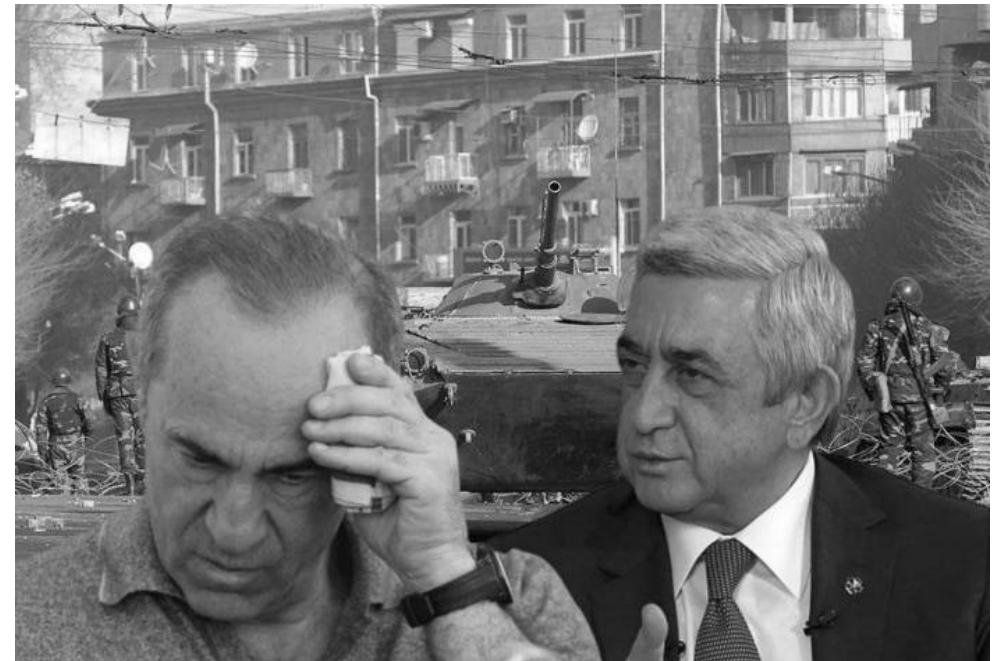
Elə olsun, bəzi evdar xanımlar, guya onlar uşağı havaya çıxaranda, marketə alış-veriş gedəndə zibili getirib düz məşət tullantısı qutularının içərisine atırlar? Niyə də atınlar ki, əziyyət olmaz məgər? Elə uzaq məsaflədən tullayırlar ki, amandır, birdən yaxına gedərik, üstümüze iy-qoxu hopar.

Beləliklə, bir də baxırsan ki, ilahi-pərvərdigara, tullanti qutularının etrafında bir mənzərə var, gözlü olasan, görməyən, yox əşi, ele yaxşısı budur ki, kor olasan, görməyən. Onuz da tullantılar da bəzi ərazilərdə vaxtında götürülmədiyindən orada, necə deyərlər, aləm bir-birinə qarışır.

Bələliklə, bir də baxırsan, sonra yaxınlıqdakı skamyaların birində əyleşib fikir eləməye başlaysan ki, nə oları ki, bu mədəniyyət küləyi buralarda da əsərdi də. Axi bu küləklər şəhərində necə olur ki, bir neçə növ küləyin biri bu mədəniyyət küləyini əsdirmir bize tərəf... Kaş ki əsdirəndi. Kaş ki... Bayırdan içəri daşıdıqlarımızı necə saliqəli şəkildə aparırıqsa, evdə bayırda gəlməliləri də eyni qayda ilə gətirib bu qutuların içərisinə atıldıq. Maraqlıdır ey, vallah, heç təsadüf etmişiniz ki, bir nəfer marketdən gələndə alıqlarını ağacın altında qoyub evə gedə və yaxud da blokun ağızında, maşının yanında unuda? Əsla görə bilməzsiniz. Bəs belə isə biz o alıqlarımızın atılmalı olan hissələrini nə üçün küçə-bacaya səpələyirik?

Gedib çatırıq qutuların yanına, bir addımımıza qayıb onun pedalını sıxıb zibili içəriyə atmırıq, yanına tullayıraq. Maşından emməyin dərdindən maşının pəncərəsindən tullayıb qaçıraq. Şəhərimizin gözəlliyyinə, uddugumuz havaya bu qədər "diqqətə" yanaşan adamlara nə deyəsən, nə arzulayasan? Arzu etsən ki, zibili qutulara atınlar, vallah ümidivar olaq ki, bu arzu heç vaxt reallaşmayaçaq. Cünki...

Ha, düşündüm ve tapdim. Biz belə insanlara yalnız o küləkden arzulamalıyıq. Beləliklə, arzu edirəm ki, şəhərimizə güclü bir mədəniyyət küləyi əssin. Bu külək zibili atmağı bacarmayanların üzünə elə bir şillə vursun ki, bəlkə aylılıb, mədəni olmağı, nəyi hara və nece atmağın düzgün olduğunu dərk edələr. İnşallah ki, o külək yaxınlarda əsər...

Primatların oyunu

Ermənistanda ikitirəlikdir, desək azdır, hətta daha çoxa bölmənmiş vəziyyətdədir. Hakimiyət, özünün dediyinə görə Ermənistani ve erməniləri xilas etmək üçün qonşuları ilə sülh yollarını axtarır. Ermənilərin Paşinyana və onun komandasına qarşı çıxan hissəsi isə özünü təyinətminin, erməni kimliyinin məhv edildiyini, bir millət kimi yer üzündən silinməyə çox az qaldığını və bunun da bütün günahının indiki hakimiyətdə olduğunu düşünərək küçə etirazlarına başlayıb.

Hakimiyət reallıqdan çıkış edir, Azərbaycanın masaya qoyduğu sənədlərin inkar edilə bilməyəcəyini anlayır və buna qarşı heç bir arqument qoya bilmir. Paşinyanın əlehdaları isə qanundankənar, daha çox cəngellik qanunlarına istinad edərək vaxtile işğal etdikləri Azərbaycan torpaqlarını verməyəcəklərində israr edərək etiraz aksiyalarına, özlərinin dediyinə görə ölümdür. Bir tərəfdən, hakimiyət fors-major halları müzakirə edir: müxalifet istəfa versə, yeni seçkilər olacaq, yoxsa sessiyalar 70 deputatla davam edəcək, ölkəni azlığa çevrilmiş hökumət idarə edəcək? Bu barədə "Hraparak" qəzeti yazar. "Digər tərəfdən, istintaq orqanları - korrupsiyaya qarşı mübarizə və istintaq komitələri Paşinyanın göstərişi ilə ciddi işləyir, müxalifətə qarşı cinayət işləri başlatmağa çalışır və prioritet hədəf Ermənistən Apostolluğunun Tavuş Yeparxiyasının primatı, arxiyepiskop Baqrat Qalstyanandır. Onlar arxiyepiskopla bağlı hansısa prosesə başlayıblar, yoxsa yox? Hakimiyətdə hələ də düşünmək qabiliyyəti olan, bunun detonator rolini oynaya və tərəddüb edən kütłələri küçələre çıxara biləcəyini başa düşən insanlar var", nəşr qeyd edir.

Məsələ burasındadır ki, işğalçılıq, başqa sinin malına-mülküne göz dikmek, barbarlıq təkcə Ermənistanda yaşayan ermənilərin deyil, bu bütün dünyada yaşayan ermənilərin mərezidir. Mayın 9-da Kilikiyanın Böyük Evinin katolikosu I Aramı Ermenistan Milli Assambleyasının deputati, "Ermenistan" fraksiyasının katibi Artsvik Minasyan mərkəzin nümayəndəsinin müşayiəti ilə ziyarət edib. Görüşün məqsədi və müzakirə mövzusu Ermənistanda baş verən son hadisələr, xüsusən də bu gün İrəvanda keçirilən mitinq olub. Bununla bağlı fikir mübadiləsi aparılıb və xalqın səsinə qulaq asmağı, iradəsinin yerine yetirilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

İrəvanda və bütün respublikada itaətsizlik aksiyaları başlayıb. Bu çağırışın dünən arxiyepiskop Baqrat Qalstyanan edib. O bütün tələbələri, iş adamlarını itaətsizliyə

"Qarabağ klani" kilsə ilə birləşib keçmiş qaytarmağa çalışır

çağırıb: "Silsilə aksiyalara başlayın və bu təzyiq bütün respublika ərazisində olmalıdır. İnsanlar bunun belə olmasını, dövləti şoka salmaq isteyir, başqa yol yoxdur".

Ekspertlər bu qarmaşada Rusyanın əlinin olduğunu sübut etməyə çalışırlar. Moskva Ermənistanda primitiv əks-inqilab həyata keçirməye çalışır, öz "gözden keçirmələrinin" yeni hakimiyət kimi ermənilərə sırıyr. Aksiyanın təşkilatçıları o qədər acıdırlar ki, kimin məsləhetinə qulaq asacaqlarını hələ də qətiləşdirə bilmirlər - Rusyanın, yoxsa Kilsənin. Kremlin cəmiyyətdən heç bir dəstəyi olmayan açıq-aydın uduzanlarla mərc edərək nəyə ümidi etdiyi açıq sualdır. Amma görünür, Rusyanın sadəcə olaraq başqa himayədarları yoxdur. Yalnız bunlar var, nə qədər zənginsənə, bir o qədər xoşbəxtəsən.

"Mayın 10-da vəziyyəti kökündən dəyişdirəcək və xəyanətkar hökuməti xilas etmək üçün praktiki olaraq heç bir şans qoymayaçaq bir hadisə baş verə bilər. Bu, Nikol hakimiyətinə nə qədər zərbə olacaq!", - rusiya-pərəst bloger Mika Badalyan yazıb.

Yaxud bu ilin yanварında Ermənilərin Milli Birlik Partiyasının təsis qurultayında partiyanın sədri seçilmiş Ermənistən ədliyyə nazirliyinin keçmiş baş zabit Mihran Poqosyan çıxış edərək indiki Ermənistən hakimiyəti ilə hesablaşmaq üçün öz qayda-ları olduğunu bildirib. Bəs, Poqosyan kimdir? O, əvvəller vezifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edərək, mənimsəmə yolu ilə xüsusilə külli miqdarda əmlakı talayıb və bu, ağır nəticələrə səbəb olub. Ölkədə hamı bunu bilir. Deməli, onun etirazlara dəstək verməsi "Vətən uğrunda döyüşmək" ideyasi-

ni gözdən salır. Poqosyan sadəcə olaraq əl səxmir, amma Kreml yənə də onu aktivləşdirib.

Eduard Şarmazanov və Artur Vanetsyan kimi damğalanmış personajlar da döyüşə çıxıblar. Armen Aşotyan əsirlikdən etirazçılarla dəstək sözleri göndərir. Bütün bu texribatın pərdəearxası rolü özünü prosesdə iştirakdan sözə təcrid etməyə çalışın Robert Köçəryandır. Bircə qalır Serj Sarkisyanın beysbol papağı, köynək və elində səsucaldanla "Rədd ol Nikol!" dediyini görmək.

Ancəq "rus ətrini" aktiv şəkildə etrafına saçdırıan Sarkisyanın bu təfərruatı olmasa da, arxiyepiskop Baqrat Qalstyan özünün açıq məqsədində - taxt-tacın başçısı olmağa can atması tamamilə gülünc görünür. O, çoxdan bütün ermənilərin yeni katolikosu, Erməni Apostol Kilsəsinin başçısı olmaq arzusunda idi. Robert Köçəryan isə hakimiyətə gələcəyi təqdirde bu işdə ona kömək edəcəyinə söz verib. Deməli, II Qaregin bu şəraitdə nədənse daha fəal hərəkət etməlidir.

Məsələ bu da deyil. Qanuni yolla seçilmiş hakimiyəti aradan qaytarmağa xalqı təhrik etməyə hazır olanlar ermənilərə nə təklif edir? Doğrudanlı Kreml ermənilərin belə qısa yaddaşa sahib olduğunu düşünür? Bəli, Rusiya ermənilər üçün arzuədilməz ölkəyə çevrilib. İndi Kremlin gündəmini təbliğ edənlər isə Nikol Paşinyana qarşı deyil, Ermənistənə gələcəyinə qarşıdırılar. Ermənistən təkbəsına yox, geniş koalisiyada hərəkət etməyi düşünür. Ermənistən cəmiyyəti beynəlxalq arenada ona dəstək verməyə hazır olan oyuncular axtarır.

Bu, Al, ABŞ, İran, yoxsa Rusiyadır?

Hələlik bu sualda fərqli cavablar eşidilir. Deputat Qaqik Melkonyan əmin edir ki, etirazçılar Rusiya agentləridir. Əger belədirse, onlara inanmamalısınız. Rusiya Paşinyanı təslim etmədi, Rusiya Ermənistəni təslim etdi. "Rusiya Qarabağdan imtina etdi, indi Zəngəzur, bütün Ermənistəni isteyir. Bizim müttəfiqimiz yox idi, düşmənimizin maraqlarını müdafiə edən "müttəfiqimiz" var idi. 2020-ci ildən isə vektorunu Azərbaycana dəyişib. İndi deyirlər ki, Ermənistən öz vektorunu dəyişir, Rusiya isə artıq vektorunu dəyişib", - deyə həmin deputat dəyişib.

Bir tərəfdən, hakimiyət fors-major halları müzakirə edir: müxalifet istəfa versə, yeni seçkilər olacaq, yoxsa sessiyalar 70 deputatla davam edəcək, ölkəni azlığa çevrilmiş hökumət idarə edəcək? Bu barədə "Hraparak" qəzeti yazar. "Digər tərəfdən, istintaq orqanları - korrupsiyaya qarşı mübarizə və istintaq komitələri Paşinyanın göstərişi ilə ciddi işləyir, müxalifətə qarşı cinayət işləri başlatmağa çalışır və prioritet hədəf Ermənistən Apostolluğunun Tavuş Yeparxiyasının primatı, arxiyepiskop Baqrat Qalstyanandır. Onlar arxiyepiskopla bağlı hansısa prosesə başlayıblar, yoxsa yox? Hakimiyətdə hələ də düşünmək qabiliyyəti olan, bunun detonator rolini oynaya və tərəddüb edən kütłələri küçələre çıxara biləcəyini başa düşən insanlar var", nəşr qeyd edir.

Bəli, etirazçıların önünde din xadimləri, kilsə primatlari gedir və ermənilər onların arxasında səhvlerini düzəltmək üçün addımlayırlar. Amma düşüncələrində yanlışlıq var, çünki onlara aid olmayıani geri necə qaytaracaqlarını hələ də müəyyənəşdirə bilmirlər. Çəş-baş qalıblar, buna görə də kilsə primatının rəhbərlik etdiyi primatlar (meymunabənzərlər) dəstəsi hakimiyətə gəlmək üçün yollar axtarır.

V.VƏLİYEV

Səhər-səhər hicqirti səsinə qonşu
hayətə tərəf döndüm. Həsən əmidi
dən başqa heç kimi görmədim. O,
üzü budağından tutduğu ərik ağacına
tərəf dayanmışdı. Hicqirti səsi
isə hələ də gəlirdi. Maraq məni
bürdü: kimdir bu ağlayan? Yenə
də ətrafa boylanır, lakin heç kimi
görə bilmirdim.

Həsən əmi dizəcən qarın içerisinde
dayandığı yerde durmuşdu. Öz-özüme
“görəsen bu kişi burada niyə dayanıb axı, ne
fikirlesir, yoxsa, nə isə olub? Bir soruşum”, –
dedim. İki dəfə “Həsən əmi”, – çağırdım. Bu
an onun ciyinlərinin qalxıb-endiyini görənde
anladım ki, ağlayan Həsən əmidir.

–Həsən əmi, sabahınız xeyir.

Cavab gelmir.

–Həsən əmi, evdə nə isə olub, niyə ağlayırsınız?

Həsən əminin hicqirtiləri bir az da artır.
Nə isə olduğu tamamilə aydın idi. Həsən
əmi ağlayırsa, həm də ciddi bir şey olub.
Məgər kişilər də ağlayar? Həm də Həsən əmi
kimi adam. Düzü, ilk dəfə bir kişinin ağladığını
görürdüm. Bu adamı məhəllədə hamı
qururlu bir insan kimi tanıydırdı. El aqsaqqalı
idi. Bütün xeyir-şər işləri onun məsləhəti,
yol göstərənliyi ilə qurulardı. Elə buna görə də
hər kəsin ona böyük hörməti vardi.

Bu fikirlərə həyətdən çıxıb Həsən əmigilin
üç-beş metr aralıda olan bayır qapısını açıb
düz yanına getdim. Əlimi ciyinə qoyub,
“Həsən əmi, nə olub, niyə ağlayırsınız”, –
dedim. O her vəchlə üzünü məndən gizlətməyə
çalışsa da, mən onun ətrafında həmin istiqamətdə
fırlanırdım.

–Axı nə olub ki, ağlayırsınız? Evdə kim
var?

Yenə də cavab yoxdur. Sanki Həsən əmi
bu gün sözləri göz yaşına çevirib gözlərindən
əleyirdi. Bir xeyli mən də lal-dimməz dayanıdım.
Hərdən başımı qaldırı, Həsən əminin
qan çanağına dönen gözlərinə baxır, yənə
nəzərlərimi yere dikirdim. Evdən də bir adam
həyətə çıxmırdı ki, bu kişinin niyə ağladığını
soruşam.

Yenidən elimi ciyinə qoyub:

–Həsən əmi, nə olub axı?

O, cavab əvəzinə nəzərlərini sağ əlindeki
baltaya endirəndə mən məsələni anladım.
Həsən əmi, “ağac”, deyib bayati çəkməyə
başladı:

Əzizim, ağac əkən,

Ting salıb, ağac əkən.

Qəbrinə qurban olum,

Bağ salıb, ağac əkən.

Əzizim, sən əkmisən,

Göz nurum, sən əkmisən.

Necə kesim indi mən,

Nə həvəsle əkmisən.

Əzizim, ağac ağları,

Bağ ağları, bəhar ağları.

Sən yazda görməyən,

Bəhar ağları, bar ağları.

Əzizim, baltaya bax,

Bağ bax, baltaya bax.

Həsən, qeyrətin budur?

Əlində baltaya bax.

Əzizim, ay, bağ salan,

Tər tökübən, bağ salan,

Ə mən nə kişiyəm ki?..

Səndən bağıni alan

–deyib hönkürdü. Necə təsirləndimse,
mən də ağlamağa başladım.

Sən demə, Həsən əminin sonbeşiyi Əli
möhökəm xəstələnbmiş. Buna görə də o, ərik
ağacını son ümidi bilmədi. Bir tərəfdə övladı,
bir tərəfdə ata yadigarı ərik ağacı vardi.
Kəssin, necə kəssin, kəsməsin, necə kəsməsin.
Elə bu səbəbdən də ağlayırdı ki.

Birazdan Həsən əminin səsini eşidən
arvadı Gülsevər xala ve yaxın qonşuların
hamısı artıq həyətdə idilər. Lakin Həsən kişiye,
niyə ağlayırsan,- deyən yox idi... Çünkü
hər keş eyni dərddi idi. Bu, 70 illik sovet əsa-
retinin son nəticəsi, qonşuluqdan kənar qon-
şumuzun Ermənistan ərazisindən keçən elek-
trik enerjisini, təbii qazı kəsərək, quru yolu
bağlayaraq Naxçıvanı tamamilə blokadaya
alması, günahsız insanlara yaşatdığı acı idi.

Ərik ağacı

Naxçıvanlılar ta qədimdən ağac əkən
olublar. Burada evlərdə hər uşaq dünyaya
gələndə onun adına bir ağac əkilər. Həmin
ağac o uşaqla bərabər böyüyər, uşaq evdən
ayrılib gedəndən sonra da ağacının meyvesi
yığılıb ona çatdırılar.

Ağac Naxçıvan üçün ata-baba yadigarı, el
dəyəri, adət-ənənə, müqəddəslikdir. Zaman
olub ki, su qılıqlı olub, adamlar bulaqdan
vedre ilə su daşıyıb həyətlərindəki ağacları
suvarıblar, amma onları qurumaja qoymayıblar.
Ağac Naxçıvan kəndlisinin ümidi yeri olub.
Cəvizini, badamını, ərik, tut qurusunu bazar-
larda başqa ərzaq məhsullarına dəyişib qışlıq
azuqçaya çevirir. İkinci Dünya Müharibəsi
zamanı “böyük Vətən” uğrunda ərləri, oğulları
döyüşə yollanan qadınların-ana-nənələrin,
gelinlərin namusu, həyasi olub ağaclar.
Onların bari ilə balalarını bir yana çıxarırlar.
Bu ağaclarla yoxluq, qılıqlı illərində övladları-

Bağı götürüb gedir.
Əzizim, ruhlar edib,
Çoxdan xəbərdar edib.
Kəsilən bu ağaclar,
Bizdən şikayət edib.

Bu bayatılardan sonra artıq buradakı
vəziyyəti ifadə etməyə söz aciz qalır. Bir atan
qapısına gətirilən şəhidmi deyim, bir ananın
qucağına verilən qəzaya düşüb həyatını
itirmiş övladını deyim ki, buradakı hadisənin
və insanların acısını ifadə edə bilim...

Gülsevər xalanın bayatıları camaata ele
sitem etmişdi ki, heç kim Əlinin evdən çıxıb
bize yaxınlaşdığını görməmişdi. Bir də bax-
dıq, Əli yanımızdadır, istilikdən də yanır.
Uşaq atasına:

–Ata, kəsmə, babamın əkdiyi ağacı. Mən
bir təhər dözərəm.

Bu sözlər Əlinin ağızından çıxmışdı ki,
Həsən əmi dizlərini yera vurub uşağı qucaqla-

nın gözlərini doyurublar...

Ağac Naxçıvanda hər bir evin qurur mən-
bəyidir. Çünkü burada həyətində hər cür
meyvə ağacı olmayan adama el qınağı var:
“Qeyrəti olsa, həyətini boş saxlamaz, ağac
əkib, barını bazara çıxarmaqla dolanışğını
qurar”.

Ağac Naxçıvanda kölgəlikdir. Bu yerin
insanları yayın cirhacısını ağacların altında
yola verirlər. Ev köçər həyətlərə yayda. Ağac
altıta xalça, palaz, kilim açılar, yay bitənədək
orada qalar: samovar bir yanında, oçaq bir
yanında.

* * *

Səhərdən bəri Həsən kişinin həyətindəki
əsas süjet xəttini süküntən təşkil etdiyi hadisə-
nin fonunda, bir də eyni dərədə ortağı olan
insanların üzlərindəki çərəsizlik çizgilərində
düşünürdüm bunları. Susmuşdu insanlar,
danişmirdilər. Çünkü onlar da həyətlərində
ata-babalarının cadarlaşmış zəhmətəş əlleri-
lə əkdiyi, alın təri ilə suvardığı, ilk barını 5-6
tikəyə bölbüt bütün ailə üzvlərinə daddirdiği
ağacları kəsib sobaya qoyurdular. Hətta öz
əlləri ilə əkdikləri də bu dəhşətli illərin-
Naxçıvan blokadasının qurbanı olurdular. Artıq
çöl-bayırın, dağ- dərənin kol-kosu, ağaç-
budağı bitib tükənirdi. Ətraf bütünlükən gövdə-
dən kəsilib götürülmüş, torpaqdan bir qarış
boy çıxarıb baltanın, mişarın köksünə vurdu-
ğu yaralardan sızlayan kötlüklerə dolu idi. Ve
hələ gün gələcəkdi ki, adamlar o topal kötlük-
ləri də kökden çıxarıb xəstələrinin, uşaqları-
nın donub ölməməsi üçün yarılm saatlıq da
olsa, evlərinin istiliyinə çevirəcəkdi...

* * *

Gülsevər xala iki addım irəli gəldi ve əlini
Həsən əminin ciyinə qoyub, – Həsən, denən ki:
Ay dədə, bir bize gəl,
Qadan alım, bize gəl,
O sevdali bağıni,
Alır fəlek, bize gəl.
Əzizim, dövrəna bax,
Güne bax, rüzgara bax.
Qoy evləri yixilxin,
Sən də dən, onlara bax.
Bağ qalır, bağban gedir,
Bağ salır, bağdan gedir.
Gəlib xəzan yelləri,

yib necə hönkürdüsə, elə bil bir anda göy yere
çökdü.

Əli bir də:

–Kəsmə, ata.

Uşaq bu iki kəlmə sözü deyib huşunu itir-
di. Camaat bir-birinə qarışdı. Gülsevər xala
özüne əl qoydu. Əlini qonşu Rövşən əminin
sinq-salxaq maşını ile xəstəxanaya apardılar.
Bir də maşının ardınca piyada yola dösdük.

* * *

Xəstəxana buz kimi idi. Pəncərələrin sıniq
şüşələrindən soyuq əli qılıncı düşmən kimi
içəriye girir, kəsir, doğrayır, uzaqlaşır, bir də
hücum keçirdi. Əli çarpanının üzərindən
taqətsiz vəziyyətdə uzanmışdı. Aradabir titrəyir,
zariyir, yenə susurdu.

İstiliksalıcı bir dərman tapdırılar, lakin nə
spirit, nə qaynar su, nə də pambıq tapıldı ki, bu
iynəni vursunlar. Tibb bacısı axır ki, bint par-
çası əlində içəriye girdi:

–Tapdığım bu oldu.

Elə onunla da uşaqın dərisini silib iynəni
vurdu. Bir azdan artıq Əlinin istiliyi enmişdi.
Amma dayanmadan öskürdü.

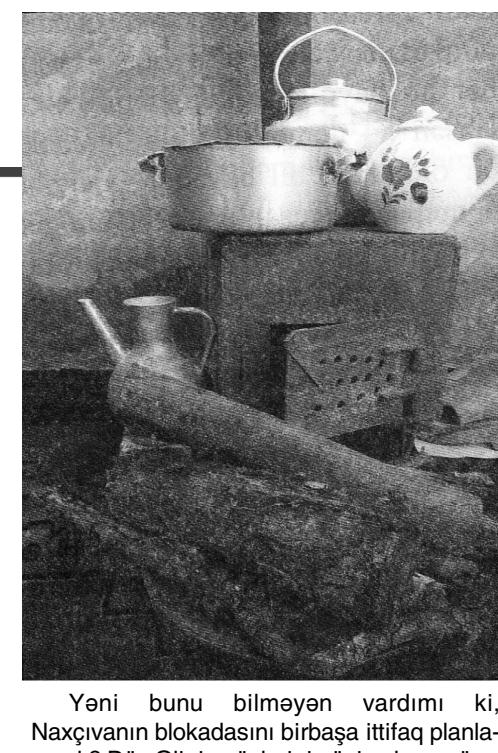
* * *

Günortaya yaxın Əlini elə tezdənki
maşınla da evə qaytardılar. Ev o qədər soyuq
idi ki, uşaq yerinə uzanıb yarılm saat titrəy-
dən sonra toxadı.

Gülsevər xala maşınkasını işə salıb, çay-
danı üstünə qoydu. Birazdan Əliyə çay getir-
di.

Bələ soyuqdəyələrə adama şirin çay
xoş gələr. Amma şirin çay nədir, bir tika qənd
tapılırdı? Gülsevər xala ortaya səhərdən
bəri ətrafına yişib aqlaşdığımız kəsilməyə
məhkum olan ərik ağacının quru meyvesini
yiğdiq qənddanı qoydu.

Əli doğranmış ərik qurusundan biri ilə
çayını içdi. Bu an içimdə bir əşyanı başlıdı:
nə üçün bu balaca bir tika qəndə həsrət qal-
malıdır? 70 il bundan yanımı neftimiz, pam-
biğimiz, digər yerüstü, yeralı sərvətlərimiz
imperiyaya qurban verildi? 70 illik köləliyin
sonu budurmu? İsti, işqli evlər, bir qarın
çörək, bir tika qənd üçün yoxsa ömürlük tabe
olmalydıq? Bu idimi bizim 70 il “böyük
Vətən”, – adlandırdığımız ölkə? Bəli, bunların
ideologiyası “ya tabe ol, ya bu cür sürün”
imiş.

Yeni bunu bilməyən vardımı ki,
Naxçıvanın blokadasının birbaşa ittifaq planla-
mışdı? Düz Əlinin gözlərinin üçünə baxır, ür-
yimdəki üşyanla deyirdim: Əli, iç çayını ərik
qurusu ilə. Nə qədər ki, köləlik var, məhkum-
san, iç. Nə qədər ki, azad deyilsən, tək şirin
çaydan yox, hər şeyden məhrumsan...

Həsən kişinin Gülsevər xalaya “çöldən
gülxətmi yiğib getmişdim, ondan dəməl,
uşaq içsin”, – deməsi isə Əli üçün öskürək
dərmanının yalnız bundan ibarət olması
demək idi. Şükürler olsun yurdumuza İləhinin
verdiklərinə. Gülxətmiş, çobanyastığı, kəkli-
kotus, boymadəroni, nanesi, yarpaçı, sol-
mazçıyi, həmərsini blokadanın ağır illərin-
də insanların harayına gəlib, dadına yetmişdi,
xəstələrimizin şəfəsi oldu. Harada idı dər-
man, onu almaq üçün pul?

Əlinin artıq istiliyi enmişdi. Çay içəndən
sonra yatağında yuxulayırdı. Qonşular ikibir,
üçbir dağlılışırdı. Ev isə daha da soyuyurdu.
Danışdıraqca ağızdan çıxan və soyuğa tab
getirməyən nefəs anən görünüb, yox olurdu.

Mən də qalxıb evə tərəf üz tutdum.
Yolboyu “birazdan Əli oyanacaq. Görəsən
Gülsevər xala bir şorba hazırlayıb ona içirə
biləcəkdim?.. Əli oyananda evin bu buz
soyuğuna o kiçik, həm də suyuqdəymədən
taqətsizləşən bədəni ile tab getirə biləcəkdi-
mi?” düşüncənilərə evə çatdım. Bizim evin də
Həsən əmigilin evindən heç bir fərqi yoxdu.
1990-ci ilin sonu, 1991-ci ilin əvvəlinin qışı,
hər yer eyni idi: məktəblər, baxçalar, kitabxa-
nalar, idarə, müəssisə, təşkilatlar....

Hazırlaşış işə getməliydim... Evdən
çixanda balta səsine qonşu həyətə boylandı.
Həsən əmi idi, eriyin köksünə bir-birinin
ardınca zərb

Bugünkü realıqlara əsaslanaraq demək olar ki, Azərbaycan beynəlxalq aləmdə iqtisadi möcüzələr ölkəsi, siyasi sabitlik adası kimi tanınır. Artıq dünyanın elə bir ölkəsi, elə bir beynəlxalq təşkilatı yoxdu ki, Azərbaycanla ikitərflı əlaqələrin, əməkdaşlıq münasibətlərinin qurulmasında maraqlı olmasın. Hər il ölkəmizə xarici investisiyaların həcmi artmaqdadır. Bu, təkcə neft, qaz sənayesi deyil, ümumilikdə bütün sahələri əhatə etməkdədir.

Söz yox ki, xarici sərmaye iqtisadiyyatın dirçəlişi üçün kapital rolunu oynamaya yanaşı, daxili iqtisadi struktur İslahatlarının aparılması mühüm təkan verir. Ölkə iqtisadiyyatına qoyulan investisiya ancaq xarici sərmaye ilə yekunlaşdırır. Artıq inkişaf edən Azərbaycan iqtisadiyyatında yerli sahibkarlıq subyektləri formalşdır. Səbəbsiz deyil ki, hazırkı meqamda ölkə iqtisadiyyatına qoyulan investisiyanın 80 faizini yerli sahibkarlıq subyektlərinin payına düşür. Söz yox ki, iqtisadiyyatın inkişafı yeni iş yerlərinin açılması və əhalinin sosial vəziyyətinin daha da yaxşılaşmasına deməkdir. Amma o fikri də vurğulamaq lazımdır ki, iqtisadi inkişaf, yeni zavod və fabriklerin açılması qismen də olsa özü ilə ekoloji problemlər getirir. Buna görədir ki, iqtisadiyyata ekoloji tələbin vacibliyi məsələsi gündəmə gəlmüşdür. Yəni, ölkədə etraf mühitin mühafizəsi, havanın çirkənmeden qorunması başlıca məqsəd və vezifə daşılmışdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə bütün sahələrdə olduğu kimi, ekoloji problemlərin həlli, etraf mühitin mühafizəsi, ekoloji tarazlığın bərpası edilməsi istiqamətində də mühüm sərəncamlar verilib, müvafiq addımlar atılıb, qərarlar verilib. Ekoloji cəhətdən dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişaf, məşələrin bərpası edilməsi və artırılmasına dair milli proqramlar, həmçinin Azərbaycanda hidrometeorologiya-nın inkişafına dair Dövlət Proqramı uğurla yerine yetirilir. Hər il dünənda iyunun 5-də qeyd olunan Ətraf Mühitin Mühafizəsi Günü Azərbaycanda da böyük coşğu və həmrəylilik qeyd olunur. Həmin gün və sonrakı günlərdə ölkənin hər yerində insanlar bayram əhvali-ruhiyəsi ilə küçə və meydanlara, dağ yamaclarına, meşə ətəklərinə çıxaraq minlərlə müxtəlif növ ağac-lar ekirlər. Ölkə Prezidenti İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın ağa-cəkmə kampaniyalarında iştirak etmələri etraf mühitin qorunmasına xüsusi diqqətin göstəricisi sayılıb.

COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi ölkəmizdə dünyada artan nüfuzunun göstəricisidir

BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının - COP29-un Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası noyabrın 11-dən 22-ə qədər Azərbaycanda keçiriləcək. COP "Conference of the Parties", yəni Tərəflərin Konfransı adlanır və adındakı 29 rəqəmi tədbirin sayca 29-cu olduğuna işarə edir. COP29-un bir sıra iqlim dəyişikliyi məsələlərinin müzakire etmek və danışçılar aparmaq üçün dünya liderlərinin, hökumət rəsmilərini, alimləri, QHT-ləri və digər maraqlı tərəfləri bir

araya gətirən böyük tədbir olacaq gözlənilir. BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının (UNFCCC) Tərəflər Konfransı 1995-ci ildən hər il keçirilir. Bu tədbirin keçirilməsində əsas məqsəd dünyada iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə iştirakçıları qıymətləndirmekdir. 1990-ci illərin ortalarından başlayaraq sözügedən konfrans çərçivəsində inkişaf etmiş ölkələrdə istixana

ləri ilə de bağlı problemlər yaşayacaq. Çünkü hazırda icra edilməkde olan vacib layihələrdən biri - Orta Dəhliz Xəzər dənizindən keçir. Beləliklə, burada bir çox məsələlər var. Biz burada etraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı çoxlu işlər görülür. Siz bir neçə il burada yaşamışınız və bizim gündəliyimizi bilsiniz. Biz Abşeron yarımadasının təmizlənməsi ilə bağlı çoxlu işlər görülür və bunun bariz nümunələrindən biri Ağ Şəhər layihəsidir, hansı ki, əvvəller

kanallarımızda təxminən 30 faiz su itkimiz var. Modernləşdirmə və yeni texnologiyalardan sonra su itkisi 5 faizdən artıq olmayacağıq. O ki qaldı transsərhəd çaylara, bu, bizi ən çox narahat edən məsələdir, çünkü biz bu vəziyyətə nəzarət edə bilmirik. Bunun obyektiv və subyektiv səbəbləri var. Obyektiv səbəb, əlbəttə ki, iqlim dəyişikliyidir. Obyektiv olaraq çaylarda daha az su var, lakin, eyni zamanda, biz bilirik ki, bu çaylarda onların dayazlaşmasına

bu tədbir keçirilmişdir. Ancaq təbii ki, COP29 bu vaxta qədər keçirilmiş tədbirlərlə müqayisəyə gelmir. Hətta Avropanın xatırlasaq, o vaxt 5 min idmançı və onları müşayiət edən təqribən 3 min qonaq olmuşdur. Ancaq COP29-da 10 minlərlə xarici nümayəndə ölkəmizə gələcək, iki həftə ərzində Bakı dönya mərkəzi olacaq. Müəyyən ehtimallara görə, təqribən 70-80 min xarici qonaq bu müddət ərzində ölkəmizdə olacaq". Prezident İlham Əliyev çıxışında onu da qeyd etdi ki, Mən şübhə etmirəm ki, COP29 beynəlxalq konfransını da biz yüksək səviyyədə keçirəcəyik, bu, ölkəmizin, xalqımızın növbəti böyük uğuru olacaq: "Eyni zamanda, Azərbaycan neft-qaz ölkəsi kimi bu sahədə özünü göstərecəkdir və dünyada hər kəs bir daha görecək ki, bizim gündəliyimiz yaşılmış enerji ilə bağlıdır. Yaşılmış enerji növlərinin yaradılması və yaşılmış enerjinin dünya bazarlarına nəqli hazırlıda bizim enerji siyasətimizin prioritətidir. Bu, reallıqda və bütün dünya bunu bir daha görecək".

Erməni toplumu 30 il ərzində zəbt etdikləri Azərbaycan ərazilərində ekoloji terror həyata keçirmiş, yeraltı, yerüstü sərvətlərini talan edərək viran qoymuşlar

Azərbaycanda ekoloji tarazlığın təmin olunması istiqamətində mühüm dövlət siyaseti həyata keçirilir. Faktlara istinadən demək olar ki, son 20 il ərzində 130 min hektar sahədə meşəbərpa işləri aparılıb və yeni meşələr salınıb, 100 milyon ədəd ağaç ekilib, 350 milyon ədəd əkin materialı yetişdirilib və 2 min ton toxum tədarük edilib. Meşə ilə örtülü ərazilərin sahəsi 11,4 %-dən 11,8 %-dək artıb. Həyata keçirilən ardıcıl tədbirlər neticəsində xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin sahəsi ölkə ərazisinin 4,5 %-dən 10,3 %-ə qədər çatdırılıb. Eyni zamanda, Bakı və Abşeron yarımadasının yaşıllaşdırılması ilə bağlı müasir metodlara əsaslanan iri yaşıllaşdırma layihələri də həyata keçirilib. Belə ki, 3600 hektardan artıq ərazidə 4,5 milyona yaxın ağaç ekilib, müasir damcılı suvarma sistemləri ilə təmin olunub. Heydər Əliyev Fondunun ekologiyasının, etraf mühitin qorunmasına xidmet edən "Hərəmiz bir ağaç ekək" layihəsi də bu sahəyə böyük töhfələr verib. Heydər Əliyev Fondun prezidenti, UNESCO-nun və İSESOCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən bu layihə çərçivəsində ölkəmizdə minlərlə növ ağaç ekilib, meşə zolaqları salınıb.

Həzirkı mərhələdə Azərbaycanda etraf mühitin qorunması və sağlamlaşdırılması istiqamətində Ekologiya və Təbii Sərvətlər nazirliyi, yerli belediyələr mühüm rol oynayırlar. Lakin belediyələr ekoloji mühitin qorunmasına iştirak etsələr də, fealiyyətləri bir o qədər qənaətbəxş deyil. Nəzərə almaq lazımdır ki, ekoloji mühitin qorunması üçün nəinki belediyələr, o cümlədən her bir kəs öz vətəndaşlıq məsuliyyətini dərk etmelidir. Çünkü sağlamlığımız və yaşayışımız həm də təbiətə six bağlıdır. Kimliyindən, tutduğu mövqeyindən asılı olmayıq bizlər canlı aləmin, etraf mühitin qayğısına qalmalıq, onun inkişafına yardımçı olmalıdır.

İLHAM ƏLİYEV

COP29 Azərbaycanın gücünə güc qatacaq

qazlarının atmosferə tullantılarının məhdudlaşdırılması ilə bağlı icbari hüquqi öhdəlikləri ehtiva edən Kioto Protokolu müzakirə olunmuşdu. 2011-2015-ci illərdə keçirilən sessiyalarda iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə ən əhəmiyyətli beynəlxalq sənəd hesab olunan Paris Sazişi müzakirə edilib və 2015-ci ildə qəbul olunub. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2024-cü il aprelin 23-de ADA Universitetində keçirilən "COP29 və Azərbaycan üçün Yaşıl Baxış" mövzusunda beynəlxalq forumda çıxışı zamanı bildirdi ki, biz öz sədrliyimizə nəinki özümüzü nümayiş etdirmək, həm də ölkəni təqdim etmek fürsəti kimi baxırıq. Əslində, bu vacibdir. Prezident İlham Əliyev onu da vurğulayıb ki, biz buna (Azərbaycanın COP29-a sədrliyinə - red.) həm də ən təxəresizlər məsələlərin həllinə qlobal aləmdə töhfə vermək fürsəti kimi baxırıq.

Prezident İlham Əliyev onu da qeyd etdi ki, COP29-un keçirilməsi bize həvələ edilməmişdən əvvəl biz ekoloji problemlərlə ciddi məşğul olurdum və iqlim dəyişikliyinin mənfi fəsəfadlarını azaltmağa çalışırdıq: "Siz də doğru qeyd etdiyiniz kimi, hər kəs xüsüsile yayda çimərliyə gedəndə dənizin hər il geri çəkildiyini görə bilər və bu, heç vaxt belə olmamışdır. Bir vaxtlar dəniz irəliyə gelib geri çəkildi, lakin bu, bir proses idi. İndi isə dəniz yalnız geri çəkilir. Bu, etraf mühit, elcə də ticarət üçün ciddi problemdir. Biz gəmilər üçün daha çox kanal qazmalyıq və əger Xəzər dənizinin geri çəkilmesi olduğu kimi davam edərsə, biz nəinki tekce ciddi ekoloji problemlə, kommunikasiya layihə-

"Qara şəhər" adlanırdı. Bilmirəm hamısınız orada olmuşunuz ya yox, eger olmamışınızsa, sizə gedib oranı ziyəret etməyi məsləhət görərdim. Biz onilliklər ərzində tamamilə çirkənmiş ərazidə - şəhərin içinde şəhər saldıq. Bakının bu hissəsində avtomobilə keçəndə pis qoxu geldiyinə görə həmişə pəncərəni bağlayardıq. İndi isə bu, yaşıl şəhər planlaşdırılmasının və həyata keçirilməsinin nümayişidir. Digər bir misal isə Bibiheybət buxtasıdır. Ceyms Bond haqqında filmlərdə biri burada çəkilmişdir. O filmi izlemişsinizsə, buxtanın əvvəller necə göründüyüne görə bilərsiniz. Lakin indi o, Bakının ən yaşı ərazilərdən biridir. Beləliklə, bunlar kimi bir çox nümunələr var. İndi biz, həmçinin Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda su resursları üzərində fəal çalışırıq. İşğal dövründə biz bu resurslardan məhrum olmuşduk. Mənbeysi Azərbaycandan götürən əsas çaylar məhz orada yerləşir. İşğal dövründə ermənilər, sadəcə, su anbarlarını bağlayırdılar və su tələb olunan mövsümde bizi sudan məhrum edirdilər, suyu qışda bura-xırdalar. Beləliklə, Azərbaycanın Şərqi Zəngəzurda və Qarabağda suvarılmış olan yüz minlərlə hektar erazisi suvarılmırıldı. İndi biz geri qayıtmışq və su ehtiyatlarımız üzərində nezaret bizdədir. Bir bir neçə böyük su anbarı və su kanalı tikməyi planlaşdırırıq. Bunları təkce o hissədə yox, eyni zamanda, Azərbaycanın mərkəzi hissəsində də etməyi nəzərdə tuturq. Bizim planlarımız artıq bəyan olunub və bunlar bizə həqiqətən indi itkiye gedən hər bir damla suya qənaət etməyə imkan verəcək. Köhnə

gətirib çıxaran hidrotexniki layihələr var. Eyni mənzəreni, məsələn, Volqa çayında da görülür. Çünkü Volqa çayı Xəzər dənizi üçün əsas su mənbeyi idir və indi Volqa çayında su təbii ki, azdır. Beləliklə, Xəzər dənizinin geriye çəkilməsi iqlim dəyişikliyi səbəbindən deyil, həm də Volqa çayının Xəzər dənizini lazımi qədər su ile təmin etməsinindən. Əlbəttə ki, bu, çoxtərəfi əməkdaşlıq məsələsidir. Biz bu məsələləri qonşularımızla həll etməyə çalışırıq və faktiki olaraq onların üzərində işleyirik. Çünkü əlaqələndirilmiş tədbirlər görməsək və müvafiq addımlar atmasaq biz hamımız bundan əziyyət çəkəcəyik. Lakin nəticələrlə bağlı ümumiyyət dənişəq, biz bütün üzv ölkələrlə fəal işləməyə sadıqik. Hesab edirəm ki, bunun üçün yaxşı imkanlar var".

Bundan əvvəl, yəni 2023-cü il dekabrın 15-də BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının - COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sədrliyi ilə keçirilən müşavirədə dövlətimizin başçısı bildirdi ki, irimiqyaslı beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsi təbii ki, üzərimizə böyük məsuliyyət qoyur: "Ancaq biz bu günə qədər bir çox beynəlxalq tədbirlər keçirmişik. Hətta bu il Beynəlxalq Astronavтика Kongresini böyük müvəffəqiyyətlə keçirmişik. Onu da hər kəs bilir ki, bu mötəbər beynəlxalq tədbir ikinci dəfə Bakı şəhərində keçirilib. 50 il bundan əvvəl sovet Azərbaycanının paytaxtı olan Bakıda, bu il isə müsteqil Azərbaycanın paytaxtı olan Bakıda

“Yaşıl enerji”yə niyə keçməli?

“Yaşıl enerji” bərpa olunan mənbələrdən istehsal olunan enerjiyə deyilir. Sənayedə ekoloji tendensiyaların inkişafı nəticəsində yaranan bu enerji növü, davamlı istehsal və istehlak məqsədlərini güdən şirkətlərin strategiyalarında əsas prioritetə çevrilib. Yaşıl enerjinin istehsal olunduğu bərpa olunan mənbələr külək, günəş radiasiyası, geotermal ehtiyatlar, okean dalğaları, biokütə, bioqazlar və biomayelərdir. Bu enerji növlərindən enerji əldə edərkən insan təbiətə, ekologiyaya zərər vurmur, istehlak etdiğən isə enerji yenidən bərpa olunur.

“Yaşıl enerji” istehsalı ekoloji fəsadlar yaradan karbon emissiyasının minimuma endirilmesi, ekoloji çirkənmənin qarşısının alınması və enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm rol oynayır. “Yaşıl enerji” ve yaxud “yaşıl iqtisadiyyat” konsepsiyası 1991-ci ildə britaniyalı iqtisadçı Maykl Ceykobs tərəfindən irəli sürürlüb və onun “Yaşıl iqtisadiyyat: ətraf mühit, davamlı inkişaf və gələcəyin siyaseti” adlı kitabında şərh edilib. Bundan sonra “yaşıl enerji”dən istifadə olunması ekoloji riskləri və çatışmaqları azaldan vasitələrdən biri kimi aktuallaşdır.

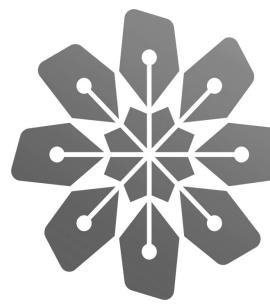
Müsəir dövrde ekoloji şüurda “yaşıl enerji”dən istifadənin vacibliyi ideyasının getdikcə özüne mühüm yer tutmasının bir çox səbəbleri var. Əvvəla, “yaşıl enerji”dən istifadə iqlimin mənfi istiqmətdə olan dəyişikliyini dayandırmağa, qlobal istileşməni məhdudlaşdırmağa kömək edir. O cümlədən, “yaşıl enerji” sənayesinin inkişafı nəticəsində yeni iş yeri yaranır ki, bu da davamlı inkişaf üçün vacib amillərdən biridir. Bu istiqamətdə təhsilin, savadlılığın artırılması ilə yeni ixtisaslar meydana çıxır.

Bu gün dünyamız kifayət qədər çirkli bir atmosferə sahibdir. Ona görə “yaşıl enerji”dən istifadə havanın keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasında mühüm rol oynayır. “Yaşıl enerji”yə kecid bu sahədə yeni yanaşmaların və texnologiyaların tətbiqini stimullaşdırır. Mütəxəssislərin proqnozlarına əsasən, 2030-cu ildək bərpa olunan mənbələrdən və yaxud “yaşıl enerji”dən alınan elektrik enerjisi dünyada elektrik enerjisi istehsalının 65 faizini təmin edəcək. Beynəlxalq Bərpa olunan Enerji Agentliyinin hesablamalarına görə, 2050-ci ildək dünyada elektrik enerjisini 90 faizi bərpa olunan və yaxud “yaşıl enerji” mənbələrindən əldə edilə bilər.

Enerjinin yaşallaşdırılması ilə karbon qazı emissiyası qlobal seviyyedə 2050-ci ildə qədər 70 faiz azaldılacaq ki, bu da iqlim dəyişikliyinin qarşısının alınmasına kömək edəcək. İlk növbədə külək və güneş enerjisi hesabına elektrik enerjisi istehsalında sürətli artım olacaq. Bunun əsasən Qafqazda, Mərkəzi Asiyada, Şərqi və Cənub-Şərqi Avropada baş verəcəyi proqnozlaşdırılır.

Beynəlxalq Bərpa olunan Enerji Agentliyinin proqnozlarına görə, alternativ enerji mənbələrinə kecid karbon qazı emissiyasının azaldılması ilə yanaşı, sosial-iqtisadi inkişafa təkan verecək. Qlobal iqlim dəyişikliyinin qarşısının alınması üçün 2050-ci ildən sonrakı dövrə karbon qazı emissiyasının minimum həddə endirilmesi nəzərdə tutulur. Hidrogen və sintetik yanacaqlar, birbaşa elektrikləşdirmə, biyanacaqlar innovativ biznes modellərinə və bu sahədə struktur dəyişikliyinə ciddi təsir göstərəcək.

Dünyada iqlim dəyişikliyinin dağıdıcı risklerinin və enerji təhlükəsizliyinə hedələrin qarşısının alınması üçün növbəti 30 il ərzində qlobal enerji sistemində dərin və ardıcıl transformasiyaların baş verəcəyi proqnozlaşdırılır. 2030-cu ildək qlobal istileşmənin qarşısını almaq üçün illik 5,7 trilyon ABŞ dolları məbləğində sərmaya

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkışafı
Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

baxımdan əlverişli “yaşıl enerji” şəkildə istifadə edilməsi istiqamətində məqsədyönlü dövlət siyaseti aparılır.

Lale Mehrali

XƏBƏRDARLIQ: Bu gün maqnit qasırğası olacaq

Mayın 11-12-də maqnit qasırğası gözlənilir. Bu barədə SIA-ya Bakı Dövlət Universitetinin Fizika fakültəsinin Astrofizika kafedrasından məlumat verilib. Qeyd olunub ki, son üç gün ərzində Günsədə M və X sinif alışmalar baş verib.

8-9 mayda bəzi oblastların aktivliyi səbəbindən geomaqnit qasırğası 11-12 may tarixlərində gün ərzində əsasən G1-G3

səviyyələri arasında dəyişəcək, 11 mayda Bakı vaxtı ilə saat 09.00-12.00 radələrində qasırğanın güclənəcəyi, G4 səviyyəsinə qədər yüksələcəyi proqnozlaşdırılır. 13 may tarixində etibarən isə geomaqnit sahə normal səviyyəyə enəcək.

Bu günlərdə risk qrupuna daxil olan xəstələrin, yaşı insanların və uşaqların sehəhəndə müəyyən narahatlıq-diskomfort hali güclənə bilər. Belə hallarda təşvişə düşməndən hekim nəzarəti altında profilaktik tədbirlərin görülməsi, fiziki və psixoloji yüklenməni azaldaraq fəal istirahətə üstünlük verilməsi tövsiye olunur.

Nigeriyada 156 nəfər qızdırımadan ölüb

Nigeriyada heyvanlardan insanlara keçən və Lassa qızdırması səbəbindən 4 ayda 156 nəfər ölüb. SIA xarici mətbuatla istinadən xəbər verir ki, yanvar - aprel ayları arasında Lassa qızdırması epidemiyasının paytaxt Abuca ilə birlikdə 28 ştata da yayıldığı haqqında məlumat verilib.

Xəstəlik sıçan necisi ilə insandan insana keçə bilər və ölümü, qanamalı qızdırıma səbəb ola bilər. 857 nəfərdə Lassa qızdırması aşkar edilib, epidemiyə səbəbindən 156 nəfər ölüb.

Duzlu balığın bilmədiyimiz faydaları

Qastroenteroloqlar duzlu balığın faydalalarını açıqlayırlar. Lent. xəber verir ki, qırmızı duzlu balıq çoxları tərefindən sevilən və təqdir edilən bir mehsuldur. Çox vaxt belə balıq süfrədə meze kimi verilir.

Üstəlik, belə balıqlar orqanızm üçün kifayət qədər faydalı hesab olunur, Əzələlərin böyümesi, inkişafı və yeni hüceyrələrin qurulması üçün lazım olan asanlıqla hezm olunan bir proteinidir.

Duzlu halda belə müxtəlif vitamin və minerallarla zəngindir, ürək və damarlara faydalıdır, beyin fəaliyyətinə müsbət təsir edir, hətta depressiyən qarşısını alır.

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşımı Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressinform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN
6 aylıq 79.20 AZN
1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı, təbrik və başsağlıqlarınızı dərc etməyə hazırlıq!

“Latsio” Kerem Aktürkoğlu üçün 10 milyon avro təklif edir

İtaliya A seriyasında çıxış edən “Latsio” klubu “Qalatasaray”ın hücumçusu üçün təklif göndərib. SIA xəbər verir ki, İstanbul nəhənginin rəsmiləri Kerem Aktürkoğlunun hazırkı dəyərinin 15 milyon avro olduğunu bildiriblər.

“Latsio” isə Keremi 10 milyon avro transfer etmək niyyətindədir. Qeyd edək ki, Kerem Aktürkoğlu bu mövsüm “Qalatasaray” forması ilə çıxdığı 50 oyunda 15 qol, 8 məhsuldar ötürmə ilə yadda qalıb.

84 yaşlı sürücü yol qəzasında ölüb

Ağcabədidə ölümlə nəticələnən yol qəzası olub. SIA xəbər verir ki, Hindarx qəsəbəsində 1991-ci il təvəllüdü Mirzayev Emil Sahib oğlu na məxsus “VAZ-2101” markalı avtomobilə 1940-ci il təvəllüdü Quliyev Tərbəndə Talış oğluna məxsus “VAZ-2106” markalı avtomobil

t o q u s u b . N e t i c e d e , Tərbəndə Quliyev aldığı xəsarətlərdən xəstəxanada ölüb. Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb.

ELAN
Ədliliyyə Nazirliyi Penitensiər Müalicə Müəssisəsi tərəfindən İbrahimova Nazilə Hacıkərim qızına verilmiş xidməti vəsiqə (məsləhətçi-mühəsib) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

* * *
Şinqarov İbrahim Rasim oğluna məxsus, Azərbaycan Universitetindən verilmiş tələbə biletini itirildiyi üçün etibarsız sayılır.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.
Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
“ƏLİNÇƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə biler.

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün nəşr olunur

Tiraj: 3200